

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónapra ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-hasábos mellé sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:

Stauber József.

Szombat, október 2.

Térhódításunk a Kormin patak mentén. — Olaszok véres vereséggel. —

Budapest, október 1. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik:

Orosz hadszíntér:

Kelet-Galiciában nincs jelentősebb esemény. Az oroszoknak Newo-Alexandriánál megkísérelt támadása már az előkészületek közben meg-
hiusult tüzésünk tüzeiben. Az Ikwa mentén és a wolhyniai várterületen a
helyzet nem változott. A Kormin patak mentén is a szövetségesek újra tért
hódítottak, az oroszok ellentámadásait visszaverték. Az ellenségnek egy
ilyen előretörése alkalmával öt osztrák és magyar lovasszázad két tisztet és
négy száz főnyi légénységet fogott el és egy gépfegyvert zsákmányolt. Ezen
területen a két legutóbbi harenapon tíz tisztet és kétezernégy száz főnyi
légénységet fogtunk el.

Olasz hadszíntér:

A tiroli és a karintiai harc vonalon tegnap csak tüzési harc volt. A
Bombasch-Grabentől nyugatra lévő megerősített hadállásunk ellen intézett, a
tegnapi jelentésben említett, támadásokat derék salzburgi lövészeink vissza-
verték. Az olaszok tegnap reggel a Mrzl-Vrht és a hegy délnyugati lejtőit
nagy haderővel háromszor támadták meg sikertelenül. Ez alkalommal
igen súlyos veszteségeket szenvedtek. A tolmeini hídfő egyes pontjai ellen
megkísérelt támadásokat szintén visszavertük, mint mindig.

Délkeleti hadszíntér:

Nincs új hír. Häfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Minisz-
terelnökség sajtóosztálya.)

Meghiusult minden francia támadás.

95885 fogoly, 37 ágyu, 298 géppuska a szeptemberi zsákmány.

Berlin, október 1. (Hivatalos.) A
nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Ellenséges monitorok eredményte-
lenül lőtték Lombarzyde és Midel-
kerke környékét. Tegnap az angolok
nem kíséreltek meg újabb támadást.
Ellentámadásaink Loostól északra az
ellenség heves ellenállása mellett to-
vább haladtak előre. Néhány fogoly,
két géppuska és egy aknavető jutott
kezünkre. A franciák kísérletei, hogy
Souchoztól keletre és Neuville-től
északra tért nyerjenek, nem sikerül-
tek. Champagneban ellenségnek egy
nagy erővel kezdett támadása
Auberivetől keletre meghiusult. Ep-
ily sikertelenek voltak a franciák
összes támadásai a Mastigestől
északnyugatra levő vidéken, ame-
lyekben het különböző hadosztály
osapatrészei vettek részt. Champag-
nei támadások alkalmával eddig ej-

teft foglyok száma, egyszáznegy tiszt-
re és hétezer tizenkilenc főnyi légény-
ségre emelkedett. Eredményes akna-
robbantások megrongálták a Vauquois
melletti francia hadállást. Francia re-
pülők bombákat dobtak Henin-Lie-
pardra és ezáltal nyolc francia pol-
gárt megöltek, nekünk nem vol-
tak veszteségeink.

Keleti hadszíntér:

Hindenburg tábornagy hadcsoportja.

Dünaburgtól nyugatra Grensennél
rohammal még egy ellenséges állást
foglaltunk el. A Madziortól keletre
folyt harcokban, valamint a Smorgon
és Wischnew közti arcvonalon az
orosz támadások az ellenség súlyos
veszteségei mellett összeomlottak.
Ez a hadcsoport tegnap ezerhárom-
százhatvan oroszot elfogott.

Lipót bajor herceg tábornagy had-
csoportja.

Ellenség megismételte hiábavaló
részlettámadásait, összes előretöréseit
visszautasítottuk. Hat tiszt, négyszáz-
kilenevenc főnyi légénység és hat
gépfegyver maradt kezünkön.

Mackensen tábornagy hadcsoportja:

Helyzet nem változott.

Linsingen tábornagy hadcsoportja:

Támadásunk tovább haladt.

A német csapatok szeptember ha-
vában a keleti hadszíntéren négy-
százhuszonegy tisztet, kilencven-
öt ezernégy százhatvan négy főnyi le-
génységet fogtak el, harminchét
ágyut, kettőszázkilenevenc gép-
puskát és egy repülőgépet zsákma-
nyoltak. Legfelsőbb hadvezetőség.
(Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Ultimátum

a drágítóknak.

Arad, október 1.

Az ököl, a melynek az élelmiszer-
drágítók, a tömegnyomoruság speku-
lánsainak fejére kell ütni, már föl-
emelkedett. Az országnak egybezugó
panaszkodásaira — így jelzik — nyi-
latkozni fog a miniszterelnök a drá-
gaságról. Érthető, hogy a türelmet-
lenség, a lelkiismeretlen üzelmek, az
élelmiszeruzsora Bakonya ellen nem
szavakat kér, hanem cselekedeteket.
De a miniszterelnöknek szava, külö-
nösen oly időkben, a mikor a hábo-
rus viszonyok kivételes hatalommal
rubázzák föl a kormányt, több az
egyszerű vélemény-nyilvánításnál, a
megbélyegzésnél. Azt a szót már csak
rövid köz választja el attól, hogy a
megfélekezésnek és megtorlásnak ki-
méretlen csapása zuduljon le a szo-
mérmetlen és telhetetlen társaságra.
Ez a szó egymagában elég lehetne
arra, hogy a drágaság vizein kalóz-
kodók bevonják vitorláikat, szüntes-
sék meg mooskos üzleteiket, ériék be,
a mit eddig harácsolnak és bocsássák
vissza a mesterségesen földuzzasztott
áralakulást rendes zsilipicibe.

Nem számítunk arra, hogy ennek
a szónak mindjárt meglesz a hatása.
Hát azután jöjjön el ennek is a Rá-
day korszaka. Hanem az ne ismerjen
el és ne álljon meg a legnagyobb
tekintélyek előtt és a megtorláshoz
együtt fogdossa össze azokat az apró
bűnösökkel is. Ha már meg kell mon-
danunk: nem járja az, hogy az élel-

miszerspekuláció üzletének élén egyes budapesti nagybankok vezetnek. A pénzuzsorát börtönnel bünteti a törvény — és amikor az élelmiszerek fölhalmozásával, visszatartásával, az árának fölesigázásával olyan úszora történik, amelynek arányait percentszázalékban ki se lehetne fejezni, az se maradjhat megtorolatlanul. Az egyes adós szorult helyzetének kihasználását megbélyegzi a bíróság, — s akkor, amikor százezrek és milliók szorult helyzetét aknázzák ki feneketlen haszonszerzésre, ezt nem lehet büntetlenül az „áru-osztályok“ háborus nyereségei sorában kirakatba tenni.

Es felülről le, az egész vonalon meg kell zabolázni a meggazdagodás ilyen törekvéseit. Hiszen ma nem az történik, hogy az élelmiszerek a megszokott közvetítés csatornáján keresztül jutnak a fogyasztóhoz. Az történik, hogy a termelő, a boldog állat- vagy élelmiszer-tulajdonos előtt a

spekulánsok vad licitációja folyik: azután az élelmiszer megy az egyik spekulánstól a második, a harmadik és a tizenötödik kézbe és a mi végül a szerencsétlen fogyasztóhoz jut, azt mindennap kevésbé lehet megfizetni. A termelőt rá kell szorítani a tisztességes haszonra, a spekulánsokat félre lökni és egyenes utat vágni a fogyasztás piaca felé. A háborus nyereségek színültig föltöltték az illetékes és illetéktelen keresők pénzszerényeit, ládáit és harisnyáit. Tovább már nem lehet a dolog.

A miniszterelnök szavai bizonyára ultimátumot jelentenek legnagyobb ellenségeinknek, a drágítók dandárainak. Ha ennek nem lesz meg a hatása, akkor jöjjön a kormányintézkedések könyörtelen ágyútüze, amely irtsón és utat takarítson az ország népe előtt, hogy azon a megélhetését megtalálja.

Görögország kritikus órái.

(A mozgósítás előzményei. — A vezérkari főnök lemondott. — Románia semleges marad. — Szaloniki lázban. — Katonai készülődések.)

— Távirati tudósítás. —

Stockholm—Lugano, október 1

Szaloniki. Egy magyar újságíró, aki Athénből Szalonikibe utazott, a következőket sürgönyzi lapjának: *A görög közvélemény egyáltalán nem akar tudni háborúról.* Azt hiszik általában még ma is, hogy arra nem is kerül a sor.

Egészen kétségtelen, hogy Konstantin király tudni sem akart a mozgósításról, úgy, hogy a miniszterelnök már telajánlotta a lemondását. S csak akkor következett be a mozgósítás, mikor Bulgária kijelentette, hogy annak nem tulajdonít ellene irányuló élt.

A mozgósítás terve miatt lemondott Dusmanis vezérkari főnök is, miután a király előtt is kifejtette, hogy csak a középponti hatalmak győzhetnek. A király azonban egyenesen ráparancsolt, hogy maradjon állásában. Egyébként még ma is erősen elterjedt az a feltevés, hogy már legközelebb koncentrációs kabinet kerül az ügyek élére, melynek Teotokisz lesz az elnöke és Venizelosz a külügy-minisztere.

Dicséretesen hat a hangulatra, hogy Románia még csak nem is mozgósított és szemmel láthatóan nem kíván beleavatkozni a háborúba. Persze, a jól értesült lapok szerint — Németország megvásárolta Bratianu miniszterelnököt...

Katonai körökben azt hiszik, hogy Görögország végső szükség esetén ki bír négy-százezer embert állítani. Nagyon félnek a most for alá kerülő macedónoktól, akiknek hűségéről egyáltalán nincsenek meggyőződve. Ezeket nem is küldik háború esetén a frontra, hanem a helyőrségi szolgálatot fogják ellátni. A hadsereg új egyenruhát kapott, mely a szerb uniforméhoz hasonlít.

Szaloniki egészen lázban van. A szállodákban nincsen üres szoba, az iskolákban szünetel a tanítás. A Vöröskereszt már most kezd kórházakat felszerelni és azt mondják, hogy a régi erődök mellett egész baraktábor épül. Nem esznek titkot abból a lehetőségéből, hogy ez a nagy készülődés az entente csapatainak szól, melyek itt szállnak partra, hogy segítségére menjenek Szerbiának.

Egyébként Szalonikiban a forgalom néhány hét alatt megtízszereződött s éjszakánként a kikötőben görög katonák felügyelete alatt rejtelmes szállítmányokat hajóznak ki. Az

élelmiszerek ára hallatlan mazzasságra szökkent s a görög pénznek ugyiszólván semmi értéke sincs. Ma este utazom el innen s velem együtt jön egész sereg német és osztrák. Követünk ugyan a legnagyobb mértékben meggyűzölgatott, de — mégsem érezzük már itt jól magunkat.

A lakosság éppon nem viselkedik az idegenségekkel szemben türelmetlenül. Követésük előtt egyáltalán nem voltak demonstrációk.

A pályaudvar tele van érkező és induló katonavonatokkal. Itt ugy hallom, hogy a bolgár határig egyáltalán nem mentek eddig csapatok. Görögország minden módon szeretné elkerülni a háborút, de ma már az entente befolyása igen erős. Talán azért az utolsó pillanatban mégis felülkerekedik a józanság.

Bulgáriáé lesz a hegemonia a Balkánon.

Stockholm. A Stockholms Dagblad párisi levelezője szerint a párisi Echo de Parisban Herbertte annak a nézetének ad kifejezést, hogy Bulgária elhatározása mögött nemcsak Makedónia elhódításának célja van, hanem az a Németországgal kötött titkos megállapodás, hogy Németország Bulgárián és Konstantinápolyon keresztül szabad utat nyerjen Bagdadba és Indiába. Herbertte cikkében Görögországot és Romániát lázítja s kijelenti, hogy Bulgária nagy álmának megvalósítása esetén a Balkán-félszigeten elnyeri a hegemoniát.

Még egy utolsó...

Lugano. Athéni diplomata körökben úgy hírhk, hogy az entente utolsó jegyzeket készít elő Bulgáriához, melyben felszólítja a bolgár kormányt, hogy közzéje a mozgósítás okait. Ha az időhöz kötött válasz nem lesz kielégítő, az entente rögtön megszakítja az összeköttetést Bulgáriával.

Megkezdődött a francia csapatszállítás Szaloniki felé.

Athén. A Neon Asti jelenti: Mudros szigetére három francia kombinált divízió érkezett. Hír szerint ez az első részlete annak a nagy csapatszállítmánynak, amelyet a franciák Szalonikiban akarnak majd partra-

szállítani. A csapatok ezek szerint jelentékeny kerülőt tesznek, mert elvárják Mudrosra szállanak ki, hogy a való behajózás után Szaloniki-be menjenek.

Gent. A balkán expedícióban tranziák, angolok és olaszok tognak részt venni. Oroszország nem akar közvetlenül részt venni, hanem fenntartotta magának, hogy a legrosszabb esetben megtehető instrukciót ad tekete-tengeri flottájának s hogy Romániával meg egyezik, ha az hajlandó lenne Szerbia javára kilépni a semlegességből.

Goldis László válasza Mangra Vazulnak.

Az Aradi Közlöny tudósítójának.

Arad, október 1.

Az Aradi Közlönyben és nagyváradi lapokban megjelent támadás után, amelyet Mangra Vazul püspöki vikárius intézett Goldis László szentszéki titkár, a metropoliai consistorium tagja ellen, Goldis László ma a következőket írja az Aradi Közlöny szerkesztőjéhez:

Igen tisztelt szerkesztő ur, „Terrorizmus a metropoliai consistoriumban“ cím alatt az „Aradi Közlöny“ mai (284-dik) száma egy cikket közöl, mely az én személyemmel foglalkozik. (Mellesleg megjegyzem, hogy ez a cikk eredetileg egy román lapban jelent meg most egy hete.) Az „Aradi Közlöny“ olvasói iránti tiszteltetlenségemnek tartom tekintetbe.

A cikk célzatával nem foglalkozom, de személyemmel szemben két állítást kockáztat. Először azt mondja, hogy én egy év óta lelkiileg a cikk írójához, illetőleg az általa kibontott politikai programhoz csatlakoztam volna.

Ez állítással szemben kinyilatkoztatom, hogy én ma ugyanazokat a politikai elveket vallom, amelyeket vallottam a háború előtt. A cikkíró a kormánypártnak a tagja, én pedig az országos román nemzeti pártnak vagyok a tagja, az voltam, mióta a közéletbe léptem és az is maradok életem végéig, si fractus illabitur orbis. Sem nekem, sem a román nemzeti pártnak nincsen szüksége loyaltási nyilatkozatokra. A ki hazafiságunkat kétségbe vonná, az rágalmazna. Ezt a hazafiságot azonban nem a háború váltotta ki, mert az ezer esztendőse.

A cikk másik kifogása ellacem az, hogy én a román tanítóképezdék államsegélye ügyében a miniszter előtt elhallgattam volna véleményemet, de azt „ravaszással és terrorizmussal“ határozattá emeltem a metropoliai consistoriumban.

Ezzel szemben tényleg én a miniszter urnak azt mondtam, hogy ebben az ügyben az egyes egyházmegyék illetékesség hiányában nem határozhatnak, mert az a metropoliai szentszék és az egyház nemzeti kongresszusa hatásköréhez tartozik. Teljesen ugyanazt mondtam a metropoliai szentszék ülésén is és indítványom alapján a metropoliai szentszék uesította az egyes egyházmegyéket, hogy ezen ügyben ne folytassanak tárgyalásokat a kormánnyal, mert a dolgot a metropoliai szentszék fogja kézbe venni. Ezen indítványomat a cikkíró is elfogadta s azt a metropoliai szentszék tanácsul emelte határozattá. Ugy látszik, hogy a cikkíró utólag megbánva szavazatát és ezért most nyilvánosságra hozza, hogy ez indítványt én tettem s „ravaszással és terrorizmussal“ fogadtattam el.

Elmoedtam ezeket az „Aradi Közlöny“ olvasói iránti tiszteltetlenséget. A cikkíróval egyébként én nem vitatkozom.

Fogadja, tekintetes Szerkesztő Ur kiváló tiszteltetlem kifejezéséért.

Goldis László.

Október végére fegyverszünetet jósoltak.

(A spiritiszta anyakönyvvezető. — Egy érdekes ember halála. — Aki hipnotizált vezérkari tisztól akarta megtudni az oroszok terveit.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Nagykanizsa, október 1.

Erdekes és sajtáságos ember hunyt el rövid rosszullet után Nagykanizsán. *Ihász Horváth István* anyakönyvvezető reggel még pontosan bement a hivatalába. Egy óra múlva rosszul lett és bérkocsin sietett haza. A bérkocsiban újra rosszullet fogta el, hogy az eszméletét is elvesztette. A mikor a lakására vitték, még élt, de néhány perc múlva csöndesen kiszendvedt. Utolsó hivatali működése egy haláleset bejegyzése volt. Bizonyára nem gondolta, hogy a bejegyzés után az ő neve következik.

Ihász Horváth külön embernek tartották. Esztendőnk óta spiritizmussal és hipnotizálással foglalkozott. Néhányszor a hatóságokkal is meggyűlt e miatt a baja s pár esetével a sajtó is foglalkozott. Annyi bizonyos, hogy az okkulttudományoknak szenvedelmes buvár őt volt s a spiritiszta eszerek és hipnotikus kísérletek napiranden voltak a lakásán. A lélekvándorlás tanának tanulmányozása vegetáriánussá tette. Feltűnő sikerű hipnotikus kísérletei annak idején nagy érdeklődést kellettek s több nagynevű orvosnár előtt is előadta sajtáságos módszereit. Egy ízben egy hitetlenkedő társaság előtt mutatta be delejező tudományát. Egy eszék-rádmegyei fiatal parasztleányt hipnotizált, a kihez aztán a társaság tagjai szabadon intézhettek kérdéseket. A Nagykanizsán teljesen ismeretlen leánytól legtöbb olyan dolgokat kérdeztek, a melyekről még a társaság tagjai sem tudtak s a leány mindenre kimerítő választ adott. Egy urnak azt is megmondta, hol találja meg a néhány héttel elvesztett aranygyűrűjét. S a gyűrű csakugyan megkerült. *Ihász Horváth* médiumai legtöbbször idegen, hisztériás teremtesek voltak, akiknek idegrendszeri rövidesen tökrement. A hozzátartozók aztán *Ihászt* okolták emiatt s így avatkozott néhányszor a rendőrség és törvényszék is a nagykanizsai anyakönyvvezető titokzatos dolgaiba. Ezek a hünyövek azonban kivétel nélkül fölmentéssel végeztek.

*Ihász*nak szent meggyőződése volt, hogy a rátermett médiumot mindentudóvá lehet képzeni. Így például, mikor a háboru végét kérdték tőle, azzal tört ki a válasz elől, hogy nincs megfelelően kitanított médium. Később mégis szert tehetett a megfellelő kellekre, mert ez év májusában teljes meggyőződéssel hangoztatja, hogy ezen esztendő október hónapjának végére meg lesz a fegyverszünet.

A világháboru elején *Ihász Horváth* azzal az ajánlattal fordult a magyar-osztrák hadvezetéshez, hogy ha egy vezérkari tisztet becsútanak médiumként a rendelkezésére, — néhány óra alatt megmondja az oroszok minden tervét: elárulja az összes orosz állásokat, az ágyak elhelyezését stb. A hadvezetés úgy udvariasan megköszönte a hazafias ajánlatot, de — nem reflektált rá, ami *Ihászt* igen bántotta.

— Kár, hogy elutasították — mondta bizalmas ismerőseinek, — mert végül lehetett volna vetni néhány hét alatt az orosz háborunk.

Megindokolta azt is, hogy miért kellett volna neki ezen műveléshez vezérkari tiszt. — Azért, mert laikus médium nem ismerheti a harcászati eszközöket, elhelyezéseket, nem tudja a háborus szerek neveit, nem ismeri a katonai térképek jeleit s így ha az ilyen szellem látja is a dolgokat, — nem tudja megnevezni, megbarátozni őket.

Egy ízben szegény megboldogultnak egy alsóbb-régióbeli szellem valami cipőtényőmáz összetételét árult el s biztatta nagyban, hogy csak gyártás ezt, vagyont fog belőle szerezo. *Ihász Horváth* hitt a szellemnek, társat vett

maga mellé s egy pincében nagyszabású fény-máz-gyárat rendezett be. Jó esemő pénzt ölt bele. Mielőtt azonban valamit produkálhattak volna a szakértelem nélküli emberek, — a vegyszerek fölrobbantak, a gyár a szó-szoros értelmében a levegőbe röpült s a véletlennek köszönheti *Ihász* is, hogy súlyos sebek árán megmenthette az életét. Az ilyen esetek azonban nem józanították ki a szellemekből. Azzal vizagsztalta magát, hogy — rossz szellem volt, aki becsapta.

Ihász egyébként rendkívül pontos tisztviselő volt. A napi élet eseményeit élénk figyelemmel kísérte s minderről tiszta ítéletet mon-

dott. Alapjában vidám természete, udvarias modora, pompás humora, könnyed szellemessége rendkívül élvezetessé tették társaságát mindaddig, míg az okkult dolgokra nem tért a beszélgetés. Néhány hónapja nagy bánat érte. Egyetlen gyermeke, felnőt hajadon leánya meghalt. A haláleset nagyon leverte, de, hogy leánya szellemével minél sürűbben érintkezhesen, még tulzottabb mértékben kezdte üzni a spiritizmust. Nem lehetetlen, hogy az ezzel járó izgalmak idézték elő korai halálát. Ha az ő tanának van igazsága, akkor leike most a felsőbb régiók felé röpül.

Harminc és feles mozsarakkal Tarnopol alatt.

(Aradi katona a motoros ütegnél. — Az oroszok réme.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 1.

Ami a német katonáknak a negyvenkettes, nekünk a harminc és feles motoros mozsár. Az óriás, gigant szerkezet, amelyet dédelgető szeretettel emlit minden katonánk. És nemcsak a mi katonánk, hanem a német is. Hiszen a motoros mozsarak mindenhol ott vannak. A negyvenkettesokről a nagy franciországi és belgiumi várak ostroma óta kevesebbet hallani, a motoros mozsarak szava azonban szót a Tarnow-Gorlice vonalon bömblő ágyuk hangversenyében, harminc és felesek lötték a Visztula és Niemen várait, ott voltak a Galiciát végigseprő nagy offenziva minden nevezetes mozsárával. Harminc és feleskől rettegnek az oroszok, ezeknek félelmes szava elől futnak meg ész nélkül az olaszok és a nazyszerű mozsarak gránátjai köszöntötték az új belgrádi erősségeket.

Motoros mozsaraink munkájáról sok érdekes dolgot beszélt el az *Aradi Közlöny* munkatársának a harminc és felesek egyik ütegehez beosztott aradi katona: *Kiss Ödön*, aki most sérülten került haza Aradon élő szülei közelébe és itt az egyik tartalékkórházban ápolják:

— Öt hónapja vagyok az egyik harminc és felesnél. Mint elektrotechnikust a háboru kitörése után az automobil csapatokhoz osztottak be és hosszabb ideig teljesítettem szolgálatot egy parancsot hordó autó vezetésével. A Chyrownál vívott harcoknál azután megsebesültem: egy orosz gránát felibe találta az autómotort. Epen parancsot vittünk egyik nehéz fitegünkhöz. Az üteg mögött megállítottam autómotort. A vezérkari kapitány, aki a parancsot hozta, az autóból nézte az üteg munkáját. Az oroszok gránátjai körültagogatták az üteget, de nem tudtak kárt tenni benne. E helyett az egyik gránát egyenesen az autóba esepott bele. A robbanás pillanatára emlékezem, egyéb semmire. Amikor magamhoz tértem, már kórházvontat vitt Németország felé. Négy hónapig ápolták egy német katonakórházban és a gondos szeretetteljes ápolásnak köszönhetem, hogy sebemből, amelyet a gránát egyik acél-derabja ütött rajtam, és súlyos ideggyújtásból — ezt a teli találat robbanásának megrázó hatása okozta — felgyógyultam. Utóbb hallottam, hogy az autót teljesen szétlépte a robbanás és a vezérkarikapitányt megölte a gránát.

Amikor ismét egészséges lettem a motoros mozsarakhoz osztottak be. En vezettem a Böhm-Ermolli hadseragnél dolgozó harminc és felesek egyikének a motorát. Nincs pompásabb, nazyszerűbb fegyver talán, mint ezek a mozsarak. A rettegelt harminc és felesek mindgyikének kiszolgálására egész sereg ka-

tona kell: tűzerek, szerelők, munkás-osztagbeliek, gépészek, autó csapatokhoz tartozó katonák. Hatalmas motor vonja az óriási mozsarat, a melyet a szállításhoz ágyuvázra és ágyucsőre lehet szétbontani, továbbá a mozsárhoz tartozó fényszórót, elektromos szerkezeteket, dinamót. Annyi mindenből áll egy mozsár felszerelése, hogy el sem hinné, s ki nem látta, hogy milyen gyorsan megy a felállítása. A munkásosztág nekilát és kikövezi, ledöngöli, szál-fakkal megveti a mozsár talapzatát, akkor azután dinamóval, elektromotorral egy-kettőre bevonatjuk az állásba magát a mozsarat, a mely felnyújtja széles torkát az égre.

— A lövés hangja hatalmas. Aki először hallja közvetlen-közérről, bizony egy-két napra is belskából ebbe a mély, siketítő hangba. Később megszokja az ember és fel sem veszi. De bizony ideges embernek nem tanácsos a szolgálat a mozsaraknál. Ideg bomlasztó hat a szörnyű hang és tudok is egy fiatal tűzer-tisztről, akit néhány hét alatt gyógyíthatatlanul lekibeteggé tett a mozsarak bömblése.

— Hanem azután a munka, amit végeznek, tökéletes. Kamionka alatt álltunk a mozsarakkal és a miénk nem tett többet három lövésnél: már esze nélkül menekült az orosz. De többen maradtak ott, mint amennyi menekülhetett. A kamionkai templom tornyán orosz megfigyelő állomást fedeztünk fel. A mi mozsarainknak jutott a feladat, hogy eltávolítsa a tornyot megfigyelőjével együtt. Egyetlen harminc és feles gránát elég volt erre. Amikor másnap bementünk Kamionkába, megnéztem a „munkánkat“. A tornyot a gránát robbanás badöntötte a templomba, amelynek teteje beszakadt. Az egyetlen lövés nem hagyott mást a templomból, mint a négy falat és a közepén a torony és a tető romhalmazát.

Utóljára Tarnopol alatt voltam a mozsaramnál. Nekem ugyan a mozsár állásba vonatása után a leszerelésig nincs dolgom — a tüzelést a tűzerek intézik (még pedig kizárólag magyar tűzerek, ahány motoros mozsarat láttam, valamennyinnek magyar fiukból áll a tűzerlegénysége) de azért valamennyien ott vagyunk a mozsár közelében és ép-ugy érdeklődünk minden egyes lövés eredményéért, mint maguk a tűzerek.

Sikertelen a nyugati offenzíva.

(Attöretlen a német front. — Meghiúsult sztratégiai cél. — Helyi sikerek Lillenél és Perthesnél. — Schreibershofen őrnagy véleménye.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 1.

Ellenségeink minden rendelkezésükre álló erővel arra törekednek, hogy valami eredményt érjenek el. A nyugati harctéren megújult vehemens támadások is ezt bizonyítják, de tanúsítják azt is, hogy nem elszigetelt jelenségről van szó, hanem egységes terv alapján készült, egymással összefüggő, de különböző karaktereken lejátszódó operációk indultak meg. Ez Schreibershofen őrnagy véleménye. Még azok a hadsergek is, amelyek ebben az órában téleneknek látszanak, óriási készülődésben vannak. Ellenségeink minden rendelkezésükre álló erőt latba vetnek, hogy döntő csapást erőszakoljanak ki.

— Eltérően a nyári készülődést megelőző támadásoktól — írja az őrnagy a Pester Lloydban — most az egész német fronton offenzívek a szövetségesek. Most erőre kaptak és még a tél beállta előtt változtatni akarnak a hadihelyzetben. Ez még azonban nem bizonyítja azt, hogy minden támadási ponton egyformán nagy erőket helyeztek el. Valószínű, a sok támadással leplezni akarják a fő támadási helyet és félre akarnak bennünket vezetni. Nem is lehet még ma tudni, hogy tulajdonképpen hol akarják frontunkat áttörni és hol akarnak döntést provokálni. Lehet, hogy egészen máshol, mint ahol most kísérleteznek.

— Ez ideig különösen két helyen tombolt nagy erővel a csata. Ezek ugyanazok a tájak, a melyeken már előbb is voltak harcok: Lille és a Champagne. Ez nem véletlen, hanem taktikai viszonyok következménye. A harcérnek mindez a két része olyan, hogy a terep nagyobb csapatok kiterjedésére és a támadás végrehajtására alkalmas és sehol sincs nagyobb akadály az előnyomulás előtt. A Lille-arrasi német vonal megtámadása mellett szól az a körülmény is, hogy itt találkozik a francia és angol front. A francia sajtó többször rámutatott arra, hogy az angolok tevékenysége nem felel meg a hozzájuk fűzött várakozásnak. Az angolok értenek ahhoz, hogy most is mint azelőtt, kimélik magukat és szövetségesükre bízzák a támadás terheinek viselését. A francia hadvezetőség feltételezte, hogy most is így lesz és francia csapatoknak kell majd az offenzívát végrehajtaniuk, míg az angolok nem vesznek részt benne megfelelő erővel. Ezért ott támadtak, ahol az angolok a részesezés elől nem térhettek ki, a hol az angolokat magukkal ragadták. A Champagneban azért volt alkalmas a terep a támadásra, mert a francia front mögött van Chalons, a nagy táborhely, ahol igen nagy csapatokat lehet elhelyezni és kifejlesztetni. Nyugaton főleg Lille városa ellen irányult főképp a támadás és világos volt, hogy ennek birtoka nagy morális és politikai sikert jelentene. At lenne ezáltal törve a német nyugati front közepe és a franciák igen sok segédeszközt szereztek volna meg. A champagnei támadásnak nem volt ugyan ilyen nagy város a közvetlen célja, de Reims és az Argonok közt északi irányban a német hadsereg fő összekötő vonalait érintette.

— Ha a csaták lefolyását helyesen akarjuk megítélni, akkor szem előtt kell tartani a nyugati és a központi határak sztratégiai helyzetének különbségét. A szövetségesek operációjának

célja az, hogy kiverjék a németeket az elfoglalt területekből, Belgiumból és Észak-Franciaországból. Ezt csak nagy szabású offenzívával lehet elérni, amely átvetné a németeket az ország határán egészen a Rajnáig. Kisebb helyi-sikerek teljesen jelentéktelenek, ha nem sikerül a nagy sztratégiai áttörés, ha nem tudják a németeket teljesen kiűzni és visszakergetni. Ha a szövetségesek időlegesen a német frontot egy-két kilométerre visszavonják ez csak helyi, de nem döntő siker, és hogy a nagy hadiakció keretében lehet-e egyáltalában sikerrel szó, azt csak akkor tudjuk megmondani, ha ismeretek lesznek a költönös veszteségek. A régebbi áttörési kísérletek alkalmával is voltak a franciáknak és angoloknak helyi sikereik, de oly súlyos veszteségek árán szereztek meg, hogy ellenállásuk tetemesen csökkent, és hónapokig képtelenek voltak nagyobb offenzívára. Ezek pirusszi győzelmek voltak.

— A németeknek ezzel szemben csak defenzív feladatuk van. Az a céljuk, hogy a meghódított ellenséges területet tartsák, az ellenséges támadási kísérleteket visszaverjék és vonaluk minden sztratégiai áttörését megakadályozzák. A szövetségesek az áttörést kiakarják erőszakolni, mielőtt a németek az orosz harcterről jelentékeny erőket vonhatnak el.

— Ha ebből a szempontból itéli meg az ember a nyugati harcok lefolyását, akkor nem tagadható, hogy a franciák és angolok le nem bocsúlendó helyi sikereket értek el, de egyelőre csak a legelső német vonalakat foglalták el a Lillétől délnyugatra és Perthesnél a Champagneban. Ez arra kényszerítette a németeket, hogy a néhány kilométerrel hátrább lévő második védelmi vonalra vonuljanak vissza.

— A nyugati hatalmaknak eddig még egyetlen egy helyen sem sikerült az áttörés, a német front csak néhány behorpadást mutat, de mindenütt meg van az összefüggése és mindenütt zárt.

A harcok további folyásáról e pillanatban nem lehet ítéletet mondani, de remélhető, hogy ama helyeken, ahol a franciák és angolok helyi sikereket értek el, támadásuk rövidesen megállásra kényszerül.

A párisi utcanevek. A párisi község-tanács most foglalkozik a párisi utcanevek új elnevezésének kérdésével. A „Temps” ezt a kérdést új háborús bajnak nevezi. Érthető, hogy szeretnék eltüntetni a párisi utcák elleneszenes neveit, — írja a lap, — de az alapelv hibás. Az utcaneveknek elsősorban az a céljuk, hogy az általános tájékozódást megkönnyítsék és olyanoknak kell lenniük, hogy könnyen az ember emlékezetében maradjanak. A régi párisi utcaneveket meg kell tartani, különösen azokat, amelyek valami helyi-történelmi eseményhez kapcsolódnak. Ha az új ismeretlenebb utcákat, mint például a Wagner Richárd-

ról elnevezett utcát más névre keresztelik is semmi értelme sincs például a Rue de Berliu név megváltoztatásának. Az utcák elnevezésénél tisztán a könnyű tájékozódás szempontjára kell figyelembe venni.

Fokozódik a drágaság az aradi piacon

(Hatósági sátor — élelmiszerek nélkül — Uzsora a baromfiakkal.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 1.

Mint valami nagyobb eseményt, úgy várja a közönség a pénteket, az egyetlen napot, amikor piaci szükségleteit úgy, ahogy beszerezheti. A vidéki kofák, akik hetek óta értetlen okokból elkerültek az aradi piacot rendszeresen csak a heti vásár napján szoktak bejönni Aradra. Már a kora reggeli órákban népesedni kezdett a piac, ahol az egész délelőti folyamán nagy forgalom volt észlelhető. Különösen a Szabadság-téri piacnak volt nagy közönsége. Az asszonyok egymással vetélkedvén siettek elkapkodni az élelmi cikkeket. A vásárló közönségre ma az a meglepetés várt, hogy a rendőrtisztek, akiket hosszú időn át már nagyon megszokott a közönség a hatósági bódékban, nem voltak láthatók az ismerős sátorban. A főkapitány kérésére, a tanács rendelkezése folytán, ugyanis a mai naptól kezdve a rendőrtisztek beszüntették az árusítást a piacon és azt a városi közéletvezetőnek adták át. Megállapítható, hogy az új rezsim nem valami nagy sikerrel indul meg. Hiányzott a bódéből a legkeresettebb cikkek, a tojás. A közönség csalódottan és zúgolódva távozott a sátorból. A hatósági bódé áruja néhány rossz hagymából és egy kevés silány krumpliból állott, amiből természetesen nem igen tudták kielégíteni a vásárlók igényeit. Ha a hatóság továbbra is csak így látja el a piaci árusítást, akkor ott nem igen van értelme a hatósági sátor fenntartásának.

A legtöbb élelmi szert különben a vidékről hozták be. Tojás nem csak a hatósági bódében nem volt, de hiányzott az egész piacról. Ezenkívül hüvelyes veteményeket sem hoznak be a kofák. Bab, borsó és lencse igen kevés volt a mai piacon. Ezt a keveset is a hatósági ellenőrzést kijátszva, jóval a maximális áron felül adták el.

A Thököli-téri baromfi piacon szintén nagy volt a forgalom. A disznóhús és a zsír árái csak a napokban emelkedtek fel, marhahúst már régen nem lehet kapni és így érthető, hogy a közönség a szárnyas állatokat keresi. A kofák azonban még amikor a piacra meennek utközben, kapuk alatt adják el áruik javarészt természetesen annál is inkább, mert így a maximális áron felül is mehet az üzlet. Így aztán a piacra csak a selejtesebb baromfiak kerülnek. Ennek pedig a közönség az oka, mert a kofák a piacon kívül a szárnyasokat feltétlenül drágábban veszik, mint a maximális ár.

A kofák még mindig renitenskednek és igen sok dolgot adnak a rendőrségnek. Minden egyes kofa mellett ott kellene állania egy rendőrnek, mert ha nincs közelben ellenőrző, nem veszik figyelembe a megszabott árakat. A rendőrök ma is több kofaasszonyt állítottak elő a kihágási bíróságon. Steger Anna ujanáti lakosnő egy kis libát 12 korona helyett 21 koronáért, Rippel Józsefné szintén ujanáti asszony a tojást tizennyolc fillérért adta. Weil Károly dr. rendőri büntető bíró mindketőt tíz korona pénzbírságra ítélte.

Három Balkán állam szövetsége.

(Megegyezik Bulgária a görögökkel és románokkal. — Bratianu nem mozgósít a ruszofilek kedvéért.)

— Távirati tudósítás. —

Bukarest—Szófia, október 1.

A „*Bulgarische Handelszeitung*“ írja a következőket:

A kormányhoz közel álló körökben egész bizonyosnak tartják, hogy Bulgária, Románia és Görögország között teljes a megegyezés. Ezen megegyezésnek megfelelőleg Románia visszatolja adni Bulgáriának az 1913. évben anektált területet Siustria kivételével. A három szomszédos ország közötti megegyezés Németország hatalmas betolyása miatt jött létre.

Annak idejében Görögország arra kötelezte magát, hogy Kavaiát, Serres nékiút átengedi Bulgáriának. A határvonal Bozdog, Sinchovo mellett és északra a Cserna-Gora hegység telett vonul el. Görögország kárpótlásul Gewgent és Doirant kapná.

Bratianu elutasította a mozgósítást kérő ruszofileket.

Bukarest, október 1. A Take Jonescu és Filipescu táborába tartozó képviselők egy csoportja felkereste Bratianu miniszterelnököt, hogy ajánlja neki azon rezo'uciót, amelyben pártjuk a román hadsereg mozgósítását követeli.

A miniszterelnök a küldöttségnek a következő választ adta:

— A mozgósítás követelése olyan jellegű ad az önök megbízásának, ami nem engedi meg, hogy mi itt együtt ennek a kérdésnek a lehetőségét és oportunitását fejtegyük. Az önök követelése, hogy mozgósítsunk, azt akarja jelenteni, hogy Romániának a háborúba való belépésre ütött volna az órája. Sajnálatomra nem látom be annak a lehetőségét, hogy kifejtsem azon okokat, amelyek minket megakadályoznak abban, miszerint önöknek engedelmesskedjünk. Nem tehetem meg, mivel önök tőlem választ kérnek, nem maguknak, hanem azoknak, akik önöket ide küldték és a kormány azt hiszi, hogy még nem érkezett el annak az ideje, hogy önök miatt a nemzetközi helyzet expezeját előterjessze.

Azok az életérdekek, amelyeket képviselünk, arra kényszerítenek bennünket, hogy továbbra is éljünk azzal a bizalommal, amely nekünk a parlament többsége megad, egészen addig, amikor az állami érdekek károsítása és veszélye nélkül történhetnek meg az ilyen vitatkozások. Mi tudjuk, hogy a parlament nagy többségének szilárd bizalmára támaszkodhatunk; ámde a nemzeti érdek megköveteli, hogy ilyen körülmények között a parlament egyöntetűsége támogasson bennünket. Épen azért ezen érdekek nevében kérjük önöket, hogy e pillanatban mindent kerüljenek, ami bennünket a most előttünk álló egyedüli és egyetlen kötelességünkől eltávolíthatna, egy kötelességtől, amelyet a kormány a reája nehezede felelősségből származó összes energiájával végre akar hajtani.

Bukarest. A román sajtó egyöntetű megállapítása szerint Filipescu és Take Jonescu a román miniszterelnök választát a mozgósítás elrendelését kérő küldöttségnek, mint egy-

általában nem kielégítő tekintik. Ez a hangulat jut kifejezésre az egész ruszofil sajtóban is.

Bulgária védekezik a Fekete tenger partján.

Bukarest. Azok az orosz hajók, amelyek a ruszcsuki kikötőben horgonyoztak, parancsot kaptak, hogy a kikötőben lévő orosz árukat vegyék fedélzetükre és nyomban hagyják el a bolgár vizeket.

Bukarest. A bukaresti lapok jelentik: A szófiai, várnai, ruszcsuki, burgasi és dedeagacsi vámhivatalok nemsokára megkezdik működésüket. Bulgáriából tilos a turót és sajtot exportálni. Az összes bankokat Várnából átköltöztették Szófiába, az oroszok esetleges vízi demonstrációja miatt. A várnai kikötőt aknákkal zárták el. Ruszcsukból ma reggel a román határ felé elindult a 9. számú lovas és az 1. számú tüzérezred.

Bukarest, október 1. Ruszcsukból jelentik: A rekvirálás és a tartalékosok felszerelése lázasan folyik. Felőltözöttségük után a rezervistákat magánlakásokban és az iskolákban helyezik el. Eleddig Ruszcsukból egyetlen csapatot sem szállítottak el. Ezv tegnapi érkező gőzös Romániából több mint 500 bevonuló tartalékost szállított Ruszcsukba.

A bolgár és görög uralkodók egyezsége.

Bukarest, október 1. Ferdinánd bolgár cár levelét, amelyet Konstantin görög királyhoz intézett, bukaresti politikai körökben élénken kommentálják. Itt egyáltalában nem tartják kizártnak, sőt a görög király és a vezérkar magatartása után ítélve, valószínűnek tartják, hogy Bulgária és Görögország előbb-utóbb megegyeznek a közöttük lévő vitás kérdésekben, annál is inkább, mert Görögország ezidőszerint jobban, mint valaha, szeretné semlegességét tenntartani.

Öreg fiuk sorozása Aradon. A 42-50 évesek sorozásának eredménye ma még talán jobb volt, mint az előző napokon. Érdekes játéka a véletlennek, hogy az „alkalmasak“ ma szinte szakma szerint csoportosultak. Így bevált Reinhart Gyula butorgyáros, de egyúttal a konkurrens cég főnöke, Lengyel Lőrinc is. Alkalmasnak bizonyult Baross Lajos dr. az Andrányi cég főnöke s Sohlmann Márton, a cég üzletvezetője is. A bírák közül beváltak Lehrman Viktor dr., Szalay Béla dr. és Jakó Sándor dr., alkalmas volt Frick József műépítész és Misera József építőmester, sőt hogy továbbra is az építőiparban maradjunk, Stoll Béla műlakatos, Czeiler István műasztalos és Rossi Pál vállalkozó, a Borsai és Pellegrini cég tagja, míg az új regrutáltak közül a borszakmát Leichter Lipót, Rosenberg Arnold és Tárov József képviselik. Az „élelmiszer-brans“ leendő katonái Durr Kocsárd lüzkerkereskedő, Dózsa Dzsó kenyérgyáros és Labdás Péter lüzkerkereskedő. Alkamasoknak bizonyultak még Visy Ferenc városi főpénztáros, Boros Iván, Somló Armin dr., Kocszka Emil gyáros, Lustig Andor gyárigaz-

gató, Debreceni A Lloyd klub bérője, Gerő Gyula waggongyári főtisztviselő, Ruhmann Zsigmond kereskedő, Neubauer Manó aszfaltvállalkozó, Farkas Aron magántisztviselő. Hogy az „alkalmatlanságban“ is bizonyos rendszer volt, élénken illusztrálja, hogy nem vált be Szendrey Mihály sziniszagató, és alkamasnak bizonyult Wolf (Farkas) Ferenc is a — kritikus.

Az elpusztított Oroszországon át.

(Hajléktalanná vált százezrek. — Még a cár vadászkastélyát is teidülták a cár katonái.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 1.

Az Aradi Közlöny fővárosi tárcasíródnőjének dr. Sebestyenné Liá-nak térje, aki mint tartalékos hadnagy orosz földön előnyomuló csapatainknál teljesít szolgálatot, a következő érdekes leírását adja a visszavonuló oroszok pusztításainak:

— Több napja nem írhattam, nem tudtam volna leveleimet póstára tenni. Most Kowel a végállomásunk, de itt újabb parancs szerint fogunk igazodni. Keresztül utaztuk, illetve ma-airoztuk a hatalmas őserdőt, ahol a bölény él, ahol csordaszámra élnek a szarvasok és őzek, ahol szinte az égig nőnek a hatalmas fák és ahol mérhetetlen mélységű mocsarak vannak. Keresztül mentem a cár legfényesebb vadász-kastélya — helyén. Keresztül utaztam Breszt-Litowszkon is. Itt szörnyű képet láttam. A nemrég még népes nagy város teljesen felégetve. A hatalmas paloták romjai üszkösen hevernek a széles utcákon és a megpörkölt cégljelzések szomorúan hevernek a piszkos hamuban. Az erdő csaknem sértetlen, de a magán tulajdont felperzselték az orosz gazemberek. Itt akár milliókra rug. Sok ezer ember jutott csak ebben a városban koldusbotra. Az egész vidéken alig akad egy-egy ép falu. De ezekből is elűzték a lakosságot. Igazán ritkaság számba megy, ha egy-egy ilyen faluban lakókat találunk. Feldúlt tűzhelyek, kirabolt csűrök, szétszórt butor- és ruhadarabok, heverő állati dögök és néhol temetetlen holttestek. Ez az általános kép.

Az országutakon hömpölyög vissza a kózákoktól szélnék boesátott lakosság. Száz és száz kilométerekre hajtották őket, őreget, fiatal, asszony, férfit és gyereket, lenyelt orosz és zsidót egyaránt. És most gyalog néha-néha egy-egy gebe lóval húzott szekéren seraglik vissza a koldussá tett nép éhesen otthonába, ahol nem talál semmit, csak pusztulás. A levágó tele van az égett üszök jellegzetes szagával. Több mint 2 millió ember ment tönkre és az anyagi kár legalább ötven millió. Trénünket — amerre csak mentünk — valósággal megrohanták a visszatérő menekültek és kenyeret koldultak. Sápadt gyerekek mohón kaptak a darab száraz kenyér után és a táborozó trén ebédjét mindannyiszor sok idegennel osztja meg. És mi vagyunk az „ellen-ség!“ Szomorú képet nyujtanak az összedőzött, elhagyott uri lakok, majorságok és kastélyok. Olyan nagy a piszok és rendellen-ség mindenütt, hogy lehetetlen benn aludni. II. istennek kitűnően alszom a szénboglya tetején, a fedett kocsi-ba vetett szalmán. De szerencsések is azok a vidékek, a melyeken nem dult a vad orosz hadsereg. Igazán nem tudják odahaza megbecsülni, mit jelent az, hogy távol estetek a küzdelem színterétől.

Szentképektől vár csodát a cár

(A megtört orosz offenzíva. — Csernovic felett légi harcok.)

Távíráti tudósítás.

Budapest—Csernovic, október 1.
Meghíusult támadások a Zalosca—
Trembowla szakaszon.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: A Styr- és az Ikwa-fronton, valamint Kelet-Galiciában tovább folynak a harcok, noha egyre csökkenő hevességgel.

Az osztrák-magyar erők, amelyek a Kotow—Choroly vonalon, a Luck—rovnoi országot mindkét oldalán előrenyomulnak, visszavetették a Putilovkától nyugatra felállott orosz utóvédeket. Ezekben a harcokban mindinkább érvényre jut az az oldalnyomás, a melyet a Linsingen-csoport gyakorol az ellenségre.

Kelet-Galiciában kisebb, szervezeten ellenséges gyalogsági támadások történtek, legtöbbször a Zalosca—Trembowla szakaszon, a melyek azonban, vagy a felvonulás közben szétomlanak, vagy a roham közben gyalogsági- és gépfegyver-tüzelésünk által visszautasítálnak.

Csernovic bombázása a levegőből.

A Pester Lloyd jelenti Csernovicből: Az orosz repülőök újból intenzív működést fejtenek ki. Naponta megjelennek a bukovinai front és Csernovic felett s különösen a pályaudvart szemezték ki. Számos bombát dobtak le, mind teljebant, de egy se érte el a célt. A kár igen csekély, mert a bombák csak egyes melléképületek tetőit sértették meg. Ha repülőink üldözőbe veszik őket, az oroszok elmenekülnek rendszeren a román terület felett. A mi repülőink az utóbbi négy nap alatt számos fontos orosz katonai tárgyat elpusztítottak.

Bukarest. Itzkaniból jelentik: A besszarábiai és bukovinai határon napok óta teljes nyugalom van, amit a szövetséges osztrák-magyar-német haderő fontos csapatmozdulatokra használ föl.

A napokban egy orosz repülőgép jelent meg Csernovic fölött, amelyet azonban egy osztrák-magyar Taube gép nyomban elűzött.

A besszarábiai frontról.

Bukarest. Radautzból jelentik: A besszarábiai határon Lipcani és Novosulica között semmi új sem történt.

Lipcanita naponta nagyobb megerősítések érkeznek Oroszország belsejéből, a melyeket a harcokra szállítanak.

Az orosz aviatikusok állomását egészen közel a lipcani állomásnál helyezték el.

A könnyebben megsebesült orosz katonákat a lipcani kórházban gyógykezelik. A középületeket, iskolákat, magánházakat és a helységben levő öt zsinagógát kórházzá alakították át. Harminc orvos és számos más egészségügyi katona érkezett Lipcaniba a sebesültek gyógykezelésére.

Az osztrák-magyar aviatikusok naponta rekognoszáló repüléseket eszközölnek Radautz felett, szemlélve az orosz csapatok állásait és mozgulatait.

Ugy Lipcanban, mint a Pruth melletti helységeken leszedték a templomi kereszteteket és harangokat, hogy azokból municiót gyártsanak.

A templomi kincseket Lipcaniból elszállították Kievbé és Odesszába.

Az orosz hivatalos jelentés.

Az orosz vezérkar a következő hivatalos jelentést adta ki. Ekau környékén a német támadást tüzeléssel visszavertük. Az ellenséges tüzérsg Riga körül különböző pontokon egyre tüzel. Slok mellett tüzérsgünk elűzött ellenséges repülőgépeket és megzavart ellenséges árok munkálatokat. Dünaburg körül több helyen megújuló hevességgel folynak a harcok. Novo-Akxandrov irányában számos német támadást visszavertünk. A tüzérsgéi harcok nagy hevességig fokozódiak.

Lovasságunk a Felső-Vilja átjárói ellen Wolhinosz körül erőteljes támadást intéztek a régi ezredekkel összehajtott német lovasság ellen, melyet szétzúrt, 6 tisztet és 65 katonát elfogott. Három gépfegyvert és száznál több kardot zsákmányolt. A mi veszteségeink jelentéktelenek.

Hogy utazott a cár a frontra.

Szalóniki. Ideérkezett s az Athosz hegyére törekvő orosz szerzetesek igen érdekes adatokat közölnek arról, miképen vette át a cár hadseregének vezetését. A békebarátok egyre erősödő pártjának sikerült meggyőznie a rendkívül babonás cárt arról, hogy azért éri annyi csapás birodalmát, mert nem fogadta meg a kegyes és vallásos Rasputin tanácsait. A cár erre úra kegyeibe fogadta a szerzetest, a kit bohrányos és erkölestelen üzelmei miatt egyidőre száműzött és Rasputin tanácsait kikérve, bucsuárásra szánta magát. Először, Rasputinnal és legszükebb udvari környezetével Pocsajev kolostort látogatta meg, mely a wolhyniai Kremenice közelében van. A kolostor ereklyéi csodatevő erejében bizik a cár, annál nagyobb volt azonban megdöbbenése, amikor teljesen üresnek találta a kolostort, amelynek szerzetesei Kievbé szállítottak el minden értéktárgyat és ereklyét. Kétségbeesett hangulatban várt a cár tíz álló órát, amíg külön futárvonaton visszahozták a kolostor szentségeit: főként a pocsajóvi szűz csodatevő arany szobrát. Buzgó imákban órák hosszat fohászodott a cár a szobor előtt, amelyre ékkövekkel kirakott aranyszívet akasztott. Innen indult el azután a főhadiszállásra, de teljesen megtört és elkeseredett. A rosszul indult zarándokut babonás félelemmel töltötte el az oroszok császáráját.

A walesi herceg Japánba utazik.

Bukarest. A Pétervári Távíráti Ügynökség jelenti hivatalosan Londonból: A walesi herceg a legközelebbi napokban Japánba utazik, hogy a japán kormányval és az uralkodóval személyesen folytasson tárgyalásokat a csapatszállítások iránt. November 6-án a japánok nemzeti ünnepet ünnekelnek és ekkorra a walesi herceg ott akar lenni.

Ez a híradás is igazolja azt, hogy az entente most még inkább, mint valaha, forszirozza azt a kedvenc tervét, hogy az európai harcterekre, főképen az orosz harctérre japán csapatokat szállítson. A P. T. Ü. megjegyzi, hogy a walesi herceg utazásához, illetékes körök nagy reményeket fűznek.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* **A színház hírei.** Az új tagok bemutatkozása. A jövő hét műsora alkalmat ad, hogy az összes új tagok sorra bemutatkozzanak a közönségnek. Első helyen emlíjük Várady Margitot, az új koloratur primadonnát, ki a *Bolond* című regényes operában lép fel először. — Az új primadonna különben a magyar királyi Operaháznak ösztöndíjas művésznője és az a jó hír, a melyt megelézte, biztató romény arra, hogy a társulat értékes tagot nyert benne. Utánna bemutatkozik *Hidvéghy Ernő*, a társulat hős színésze. Vérteli művész ember, a színészetnek egyik oszlop tagja, majd Szász Anna, az új anya színésznő lép fel mint újonnan szerződött tag és így tovább, a mint a műsor megkivánja. — Vasárnap délután három és fél órakor mérsékelt helyárrakkal a *Varázskeringő* operett kerül színre, Franci szerepében Ligeti Margit. A többi szereplők Járai Böske, Benkóné, Győző Alfréd, Járai Sándor, Polgár Sándor. Este hét és fél órakor rendez helyárrakkal *A bájos ismeretlen* nagy sikert elért operett van műsoron, negyedszer.

* **Az oroszok lengyelországi pusztításainak mozifólvételei az Apollóban.** Az orosz hadsereg az 1812. jelszavával van éltelve s a Napoleoni hadjárat taktikáját akarják abban gyakorolni, hogy orosz lengyelországi visszavonulásuk alkalmával mindazt, ami csapataink előnyére lehetne, elpusztítsák. Egő falvak, elpusztított házak, felhobbantott hidak jelzik Oroszlengyelországban a megvert orosz sereg visszavonulását. Az oroszok barbár pusztításáról rendkívül érdekes fólvételeket hoz a *Mozgóképek* hetiszemle legutóbbi száma, amely műsoron van az Apollóban. Az új harctéri sorozat ezenkívül egész sereg lebilincselő eredeti fólvételekből van összehajtottva, amelyek az orosz és az olasz harctéren készültek. Szombaton a harctéri sorozatot egészen új műsor keretében mutatja be az Apolló-színház. Az állat az emberben című sláger-dráma kerül vetítésre, a mely egy rendkívül érdekesítő bűnügyi dráma izgalmas cselekményét hozza előnk. Ez a kép a legjobban sikerült bűnügyi drámák közé tartozik s bizonyára nagy érdeklődést fog kelteni.

* **A modell kálváriája.** (Szenzációs erköles dráma az Urániában.) A színház közönsége tegnap egy csodálatosan szép és nagy tehetségű művésznő bemutatkozásának volt tanuja. Elise Sannom a dán szépség magával ragadta közönségét, mert ragyogó szépsége mellett művészete is elsőrangú. Moga a dráma, melynek keretében a művésznő bemutatkozik, hasonló a *Za la Morte* témájához, felette érdekes és izgató, amit pedig a művésznő benne produkál, az egyenesen szédületes, nagyszerű. — **Aktualitások az Urániában.** A színház mai műsorán egy egész sereg aktualitást mutat be közönségének. Mindenekelőtt a Margit szízetten rendezett országos népiünnepély lefo-lyását látjuk, annak utána a porosz hadügyi kormány megbízásából készült filmet megismerkedtünk Berlin életével a háboru alatt. Végül egy igen sikerült kép számol be a nemzeti áldozatkészség szobrának leleplezéséről.

* **Beiratkozás** hegedű, zongora, ének és mimika tanulására *Karhanek Ferenccel*, Batthyány-u. 3447.

* **A bányarablók** című szenzációs amerikai drámát, amely a szezon eseménye, hétfőn mutatja be először az Apolló színház. 3

Tisza István gróf a közélélmzésről.

(A miniszterelnök nyilatkozni fog a kormány álláspontjáról. — A kérdés országos rendezését sürgeti a főváros. — Mi az oka a zsir és husásorának? — Sürgős kormányintézkedéseket követel mindenki.)

Fővárosi tudósítónktól.

Budapest, október 1.

Arad város tanácsa magáévá tette az Aradi Közlöny-nek azt az eszméjét, hogy a szomszédos törvényhatóságoknak össze kell jönniök és tanácskoznok kell a drágaságról, az élelmiszer uzsoráról és az élelmiszer inaságról. Megirtuk, hogy a szomszéd városoknak kartell kell alakítaniök élelmiszerek bevásárlására. Ma Vázsonyi Vilmos dr. egy újságíró előtt ugyanezt az eszmét pendítette meg.

— Mindig azt vallottam, — mondotta — hogy a háborus drágaság ügye nemcsak helyi és nemcsak municipális kérdés. Budapest országgyűlési képviselői kötelesek ezzel az ügygel foglalkozni és a város lakosságát a kormánynál támogatni. Sőt elérkezett annak az ideje, hogy a magyar városok országgyűlési képviselői és municipális küldöttei országosan egybegyűljenek és megállapítsák azt a közélélmzési programot, melynek végrehajtását a kormánnytól követelik.

Alitson fel a kormány a magyar városok anyagi igénybevételével és a maga jelentékeny anyagi hozzájárulásával egy közélélmzési központot, mely a készletek beszerzését vezeti, a városok közt szétosztja és forgalomba hozásának elveit előírja. Ha erre fordít 125 millió koronát, végzett legatöbb olyan munkát, mint a pénzügyi központ hasonló dotálásával.

A kormány, úgy látszik, végre rászánja magát valamire. Igen komoly jelenség az országos jellegű élelmiszer uzsora, az árdragítás, a készletek elrejtése, s ezért nagy örömmel állapítjuk meg, hogy — mint fővárosi tudósítónk jelenti —

a miniszterelnök, akitől az ország joggal reméli, hogy ezen a sok misérián enyhíteni és segíteni fog, talán már a legközelebbi órákban nyilatkozni fog a közélélmzés kérdésében s részletesen ismertetni fogja a kormány szempontját.

Budapest háboruja a zsir- és husdrágítók ellen.

Budapestről jelenti tudósítónk: A zsir halatlan drágulása miatt végre megmozdulnak a városházán is. Megállapították, hogy a zsir mértéktelen megdrágulását spekulánsok és uzsorások okozzák, most a rendőrséghez fordulnak, hogy nyomozza ki: hol vannak az elrejtett készletek? Ha a zsir dolgában Budapesten történhetik erőlyes intézkedés, akkor meg lehet azt csinálni más élelmiszerekre vonatkozóan is és a vidéken is. Egységes intézkedés kell az egész országban s mindenütt egyformán kell lecsapni az uzsorásokra.

A husarak rohamos emelkedésének megállítását minden tényező egyedül kormányintézkedésektől várja. Fővárosi tudósítónk rendkívül érdekes nyilatkozatokat közöl velünk ebben a kérdésben. Minthogy az aradi husarak a fővárosi árak után igazodnak, figyelemre méltóak az elhangzott panaszok és nyilatkozatok. A husdrágulásról kérdést intézett Brauch Ferenc hentesáru-nagyiparoshoz, aki a következőket mondotta:

— Lehetetlenség ma az, ami a vásártéren tobzódik. Itt csak a kormány segíthet, a melynek meg kellene állapítani az élő marha maximális árát. A csütörtöki vásár ismét megdrágította a húst. Tegnap még 6 korona 40 fillér volt a sertés kilója, ma 7 korona 20 fillérbe került, de addig 7 korona 40 fillérért is. Hét korona 20 fillért azonban folt ment, vagonszámra pedig 7.10-ért adták.

— Csak a spekulánsok és a lelketlen ügynökök okozták ezt a nagy husdrágaságot. Kérem, volt ügynök, a kinek néhány hónappal ezelőtt nem volt talán ezer forintja sem, ma százszázai vannak és ezt úgy szerezte, hogy elment a vidékre, összevásárolt minden élőmarhát, hónapokra lekötötte magának az állományt és most garázdálkodik és diktálja az árakat. Nekem tegnap még sikerült néhány waggont 6 korona 60 fillérért vásárolni és ebből a kevés ámból is kénytelen voltam egy pár kishentesnek, a kik könyörögtek áruért, néhány mázsát átadni. Miért van az, hogy Bécsben ma is 80 fillérrel olcsóbb az élő disznó ára? Hiszen fölünk kapták, mi szállítjuk wagonszámra, miért kell hát nekünk drágán megfizetni az élő állatot? Pontosan megállapítható, hogy azok, a kik Bécs számára szállítanak, wagononkint mintegy ezer koronával kevesebbet kapnak és mégis nálunk egy fillérrel sem száll le a marha, vagy a sertés ára. Persze így lett a zsir is drágább és drága lesz, a meddig a kormány nem segít a bajon. A zsirnál is csak a spekulánsok keze dolgozott és a zsirdrágaság és a zsirhiány egész ódlumát az ő terhükre kell írni.

A központi vásáresarnokban beszélt, tudósítónk Löbl és Fia nagyvágó cég egyik főnökével.

— Mi mészárosok, — mondotta — tételtelenc vagyunk. A vidéken csinálják a husdrágaságot, még pedig azok, akik összevásárolnak mindent és igyekeznek egymást tullicitálni. Hiszen ma a paraszt, amker a marhát vásárra hajtja, azt sem tudja, mennyit kérjen érte. Attól fél, hogyha bármily magas árra tartja, még mindig olcsón adja. A példák pedig azt mutatják, hogy minden árat megfizetnek. Itt csak a kormány segíthet. Vagy nem érdekes-e, hogy igen sok birtokos, aki soha előbb nem adott bérletbe semmit, most bérlelőkkel dolgozik? Azért, mert egyszer amikor baj lesz a dologból, tisztán kiváá állni és nem akarja, hogy az ő hibáján tudják be a drágaságot.

A budapesti hentesipartestület előljárósága csütörtökön délután ülést tartott, amelyen Bittner János elnök indítványára elhatározták, hogy ma, pénteken délelőtt féltíz órakor az ipartestület tagjai testületileg megjelennek Bódy Tivadar alpolgármesternél, akitől

1. a husdrágasággal szemben azonnal, gyökeres orvoslást,
2. hatósági ármegállapítást és
3. a sertésbizományos ártulfelhajtásával szemben a legerősebb intézkedések foganatosítását kéri.

Az előljárósági gyűlés után beszélt tudósítónk több hentesnagyiparossal, akik elmondották, hogy a hentesek azok, akik az

előállatok hatósági ármaximálását kéri. Ma már tíz koronát is kérnek egy kiló zsirért, a disznó ára a csütörtöki vásáron már 7 korona 60 fillérre szökött fel. Ilyen árak mellett a hentesek sem képesek boldogulni, a közönség pedig az üzerek lelketlen és felelőtlen garázdálkodása következtében igaztalanul szenved a drágaság sulya alatt.

A budapesti hentesipartársulat öt tagu küldöttsége ma délelőtt fél tíz órakor jelent meg Bódy Tivadar dr. alpolgármesternél. A küldöttség szónoka Bittner János volt, aki előadta, hogy a drágaság földelésében igen nagy részük van a bizományosoknak. Ezeket a bizományosokat kellene megrendszabályozni, főleg ezzel az intézkedéssel, hogy a vásár megkezdésekor kialakult árakat többé ne lehessen emelni. Ha valamelyik bizományosról kiderül, hogy árdragító, ki kell tiltani a vásár területéről. Kéri a hentesek azt is, hogy Budapestről ne lehessen sertést kivinni, mert ez is nagyban hozzájárul a mai drágasághoz. A vágóhidon a husátusításnál szigorúan el kell tiltani a viszontelárusítókat. A hentesek mind-ezeket a kívánságaikat memorandumba foglalták s azt nyújtották át Bódy alpolgármesternek.

Az alpolgármester kijelentette, hogy a hentesek kéremének egy részét a főváros azonnal teljesíteni fogja. Ami a bizományosokra vonatkozó kívánságot illeti, a kérdést az érdekeltekkel együtt kell megtárgyalni, de valószínűnek tartja, hogy sikerülni fog kellő megoldást találni. A hentesek kérelmei között vannak olyanok, amelyekhez a főváros beleegyezésén kívül a kormány hozzájárulása is szükséges; a főváros mindenesetre azon lesz, hogy minden jogos kérés teljesüljön.

Csak a halálos sebesülés baj. Hágából jelentik: A párisi kamarában igen éles támadások hangzottak el a francia hadsereg egészségügyi szolgálata ellen. A hadsereg orvosi személyzete igen hiányos, mivel ez a pálya sem nagy jóvedelemmel, sem kedvező társadalmi állással nem jár. Az egészségügyi szolgálat nagy feladatát a háboru alatt körülbelül 1500 kisebb képeségű katonasorvos látta el, akik között több olyan van, aki a francia gyarmatokról jött. A háboru kitörésekor behívott mintegy hétezer polgári orvos, bár a legtöbb képeség és tapasztalat tekintetében fölötte áll a katonai orvosoknak, ez utóbbiaknak alá van rendelve. A bajokat, melyeket az egészségügyi szolgálat ez által szenvedett, még fokozta az egészségügyi szolgálat lönökének ama képtelen elve, amelyet a háboru elején hirdettek, hogy azok a sebesülések, amelyek nem halálosak, egyáltalán nem veszedelmesek. Ez álláspont következtében a sebesülteket a leglelkiesmeretlenebb módon kezelték. Megelőztek egyszerű kötések alkalmazásával s ennek következtében tízezren meg tízezren pusztultak el vérmergezés és tetanusz következtében. Csak mikor már az a felfogás leirhatatlan pusztítást idézett elő, tértek át emberséges eljárásra.

Franciaországban nem lesz veszteséglista. Stockholmból táviratozzik, hogy a Stockholms Dagblad genii távirata szerint Millerand francia hadügyminiszter a parlament egyik bizottságának, a mely újra a hivatalos veszteségi listák közzétételét sürgette, kijelentette, hogy erre, különösen a mai fontos eseményok idején semmi esetre sem hajlandó.

Elmult a veszedelem a nyugati fronton.

(Mi volt az ottenziva célja? — Az angolok irtozatos veszteségei.)

Távirati tudósítás.

Kopenhága, október 1.

Joffre kudarcot vallott terve.

Kopenhága. A „Politiken“ katonai munkatársa írja:

Azzal, hogy a szövetségesek egyrészt Lille és Arras között, másrészt a Champagneban akarják a német frontot áttörni, újból Joffre régi tervét akarják megvalósítani. A francia vezérkar főnöke tisztában van azzal, hogy csak ezen a két ponton lehet veszedelmes a németekre. Ha ugyanis nyugat felől sikerül az áttörés, nagy bajba kerülnek azok a vasuti vonatok, melyek Belgiumból Páris felé vezetnek, Lilleből Dourainen és Cambrai, valamint Brumeiból Maubeugön és St. Quentinon át haladnak. Ha viszont déli irányból volna eredményes a támadás, a hírszerzésnek ezek mögött a belga vasuti összekötő vonatok volna a legnagyobb veszedelemnek kitéve.

De ma már elmult a kritikus pillanat. A németek látták, milyen cél felé irányul a szövetségesek akciója és kellőképpen védekeztek. Az ottenzivának akkor lehetett volna kellő eredménye, ha a támadást a francia-angol csapatok meglepetésszerűen bírják keresztül vinni.

Ekkor az összekötő vonataikat, de különösen az Oise közeiben a délnyugati hadsereget alig lehetett volna megmenteni. Meglepetés azonban nem volt s már a keleti fronton kiderült, hogy ha az ilyen támadások nyomában nem vezetnek teljes eredményre, vagy egyáltalán kudarcot végződnek, vagy csak egész lassu előremenetel jár velük. A németek egyébként hónapokon át építettek védelmi vonalakat az egész nyugati fronton és így minden ellenséges támadásnak ellenállhatnak.

A francia-angol offenziva kudarca.

Lille. A szomszédos német hadseregeket az angolok és franciák a bajor trónörökös frontjának csaknem egész vonalán óriási erővel támadták meg. Huszadika óta szakadatlanul dörögnek az ágyúk és pokoli municióparazással ostromolták lövészárkainkat a francia és angol nehéz lövegek. Ugyanez történt a Loretto-magaslat vonalán is és öt napi egyetlen tüzéségi előkészítés után végre eléggé megpuhították vélte az ellenél a német lövészárkokat.

A franciák Loreltól Riviréig terjedő fronton Arrastól délre gázbombákat használtak, még pedig óriási nagy számban. Ennek a gyalogatos eszköznek azonban a legesekélyebb sikere sem vált. Az angolok lövészárkainkat az armentieresi út ellen irányították déli irányban Monchy ellen és nagy erőfeszítéseket végeztek Fromelles-től északraleti irányban, valamint Givenchynél és a Lens-től északnyugatra eső vidéken.

Különösen irtozatos veszteségeket szenvedtek az angolok szines ezredet, mert sűrű sorokban támadtak és nehéz tüzésük, valamint gyalogsági tűz léstünk valóssággal leolvastotta a rajvonalakat, amelyek úgy szétazóródtak, hogy csak igen kevesen juthattak átadályaink elé. Ilyenformán a sikla-szilárd frontunkat nem sikerült megőrizni és négy

kevesbbé sikerült védelmi vonalunkat áttörni, ami a támadás eredeti célja volt. Csupán a teljesen rombalמצá változott Souches falut ürtítettük ki, mert tarthatatlan volt.

Labassénál, a csatornától délnyugatra az angolok mérges gázokkal támadtak és egyik divíziónk csak a szélességben a második védelmi vonalba vonult vissza. Ebben a pozícióban azután már hiábavaló volt az angolok újabb támadása, sőt csapataink ellentámadásba mentek át. Auberstól nyugatra állásainkba behatolt egy ellenséges brigád és ezt a tekintélyes számú csapatot a szó szoros értelmében szétmorzsoltuk. Egy nyolcszáz főből álló gorkha zászlóaljából csak harmincan tértek vissza, negyvenet pedig sikerült elfogni a feketékiből. A Givenchynél behatolt angol csapatokat hamarosan kivettük állásainkból.

Hogy az ellenség támadásai milyen súlyosak voltak az alkalommal, azt az előkészületek is mutatják. Az ellenség hetek óta valószínű repülőrajokat bocsátott föl és légitámadásokkal igyekezett a német állások beépített részeit szétrombolni. Szerencsére csapataink ébersége elhárította ezeket a támadásokat, úgy, hogy egyetlen vasuti vonalunkat sem sikerült megrongálniok. Az angol támadócsapatok fele ujoncokból állott; a rendes katonaság közé Kitchener-lelé divíziókat osztottak be. A foglyok száma az első napon 2500-ra rugott és közöttük volt egy tábornok, aki egy brigádot parancsnokolt, valamint egy ezredes és egy al-ezredes. Frontunkat, hogy a végső eredményt leszögezzük, egy csak a szélességű területen tényleg sikerült benyomniok az angoloknak. Ezt azonban nem az angol vitézség, hanem a mérges gázok gyilkos közelsége idézte elő. A visszavonulás azonban nem ment simán, amit az is bizonyít, hogy egyes helyeken több száz angol halott is feküdt akadályaink előtt. A nagy ottenziva harmadik napján különben már részben fölünk elfogadott lövészárkainkat is visszaszereztük.

H I R E K. LEGÚJABB.

Erkezett éjjel 2 órakor.

A trónörökös az olasz fronton.

Bécs. Károly Ferenc József főherceg szeptember 17-én őfelsége parancsára a délnyugati hadszíntérre utazott. Az ut első napjai Tirolnak szólnak. A trónörökös meglátogatta a Tonale szoros vidéket, a trienti, a rivai erődöket, a vilgereuthi, lafrausi fensiket, Krutzberg vidéket és megsejmelte csapatainak állásait. Innen Karinthiában lévő csapatokat látogatta, a melyek résztvettek Fidenegg Köfel körüli harcokban. A trónörökösnek bemutatták a gyalogezred Stueckler nevű tizedesét, aki másodmagával egy óra hosszatt harcolt az olaszokkal, miközben az ellenség negyven halottat és száz sebesültet vezetett. A trónörökös beszédet intézett Stuecklerhez méltatván hősi cselekményét és sajtókezőleg, arany és ezüst vitézségi érmét tűzött a mellére. Szeptember 28-án az Isonzo vidékére jutott el a trónörökös és az itt levő hadtesteket látogatta meg, amelyek 4 hónap óta vitézül dacolnak a görzi hídfőnél, a doberdói fensikon az olasz támadással is örömteljes meglegedésnek adott kifejezést és a kitüntetések sok vitéznek személyesen nyújtotta át. A főherceg Triestbe is áment és meglátogatta. Fries-Shene báró helytartót Polában. Isztria partvidékéről gépkocsin 27-én este Volokába érkezett. 28-án, vissza utazott Bécsbe és ő felségének jelentést tegyen.

Dühöng az entente Bulgária ellen.

Szofia. A bolgár távirati irodát a külföldi sajtó téves híreszteléseivel szemben felhatalmazták annak kijelentésére, hogy teljesen valótlanak

azok a hírek, hogy német tiszték érkeztek Szófiába és hogy a vasut vezetését, vagy a hadvezetést kezükbe vegyék. Valótlan az is, hogy Radoszlavow miniszterelnök kijelentette, hogy Bulgária a háboru tartama alatt 50 millió frankot kap havonként Németországtól. Légből kapott-hir az állítólagos letartóztatásokról, zavargásokról szóló mende-monda. Szófiában egyetlenegy német tiszt van, a katonai attasé. Némely lapnak amaz állítására, hogy Radoszlavow nincs hivatalva Bulgária sorsának intézésére, meg kell jegyeznünk, hogy nem maradhatna helyén olyan kormány, amelynek a szobranjebannincs megfelelő többsége. Radoszlavow több mint két éve vezeti az ügyeket, állása sohasem rendült meg, politikája sem kihívó. Bulgária nem lépett ki a fegyveres semlegesség keretéből. Csodálkozva nézik a támadásokat a külföldi sajtóban.

Kopenhága. Az egész orosz sajtó indulatosan ír Bulgáriáról s sértő szavakkal illeti Ferdinánd királyt. A Nowoje Wremja a közetkezőket írja a Balkán helyzetről: Bulgária részvétele a háboruban nem változtat a helyzeten, csupán az angolok és franciák helyzete lett a Gallipoli félszigeten bonyolodtabb. A bulgáriai ellenzékétől nem lehet semmit sem várni, mert 1913-ban, amikor Szerbia ellen indultak, is gyöngének bizonyult.

Szofia. A diákok tegnap újból nagy tüntetéseket rendeztek a lakosság szimpátiája mellett Németország és a monarchia érdekében. Hazafias dalokat énekelve a német és osztrák-magyar követség elé vonultak. A szerb követség előtt a „Szövetséges rabló“ című gnydalt énekeltek. Rendezés zavarás nem történt.

Kopenhága. Párisi jelentés szerint a francia kormány a Franciaországban élő bolgároknak megtiltotta az ország elhagyását.

Szofia. A sorkatonaság első tiz divíziója már négy nap után marsbereként volt. Az új tartalékformációk képzése gyorsan halad előre. A bolgárok hétszáz ezer főnyi állományával számolnak, ez százszázalékkal több, mint a balkán háboruban.

Páris. A lapok a következőket hangoztatják: Bulgária megtéveszt bennünket, amint a németek, osztrákok és törökök tették. Bulgáriának rövid határidőt kell adni a leszerelésre, a mely ha nem következik be, szakítsunk nyíltan. Ha Bulgária az azonnali leszerelést megtagadja, bekövetkeztek azok a feltételek, amelyeket Grey a barátságos viszony megszakításának okául felhozott. Nem várhatjuk meg, amíg Bulgária választja meg a kedvező pillanatot.

Páris. A francia lapok írják: Az entente diplomáciájának erőlyes lépése bizonyára megértette Bulgáriával, hogy a négyes szövetséget csak a mozgósítás azonnali leszerelése fogja kibékíteni. Bulgária késlekedése arra való, hogy a mozgósítást nyugodtan befejezhesse, hogy mint 1913-ban megrohant Szerbiát

Stockholm. A Dagens jelenti Pétervárról: Az összes lapok újabb visszavonulásra készítenek elő. A forgalmat Revál, Baltisport és Minsk felé újból beszüntették. Volhynia lakosságát Kievbé vitték. A menekülők helyzete mindenütt siralmas. Menekültek számát tizenkét millióra becsülik. Újabb kormány intézkedés folytán a menekülők legnagyobb részét Szibériába viszik.

München. Az Abendzeitung jelenti: Jól értesült körökben az hírlik, hogy a pétervári olasz nagykövét ott kijelentette, hogy a legközelebbi időben Cadorna visszavonul a magánéletbe s Porro tábornok veszi át a főparancsnokságot.

Luganó. Corri Camillo ellentengernagyot a király tengerészeti miniszterre nevezte ki.

Newyorkból jelentik a Woitt ügynökségnek szikratávirón: A német-amerikai bankárok nem vesznek részt entente kölcsönében. A Hearst csoport-hoz tartozó lapok izgatnak a kölcsön ellen és több gyűlésen tiltakoznak az esztelen kölcsön miatt.

Bagdadból jelentik: A nyolcadik és tizedik indiai ezredék fellázadtak. Az angol ezredék közbeléptek, összeütközésre került a doloz, amelynek során 1200 angol elesett, a nyolcadik ezrednek kilencszáz, a tizediknek kétszáz halottja és sebesültje volt.

Bécs. A kereskedelempolitikai bizottság első szakülésén, amely tegnapelőtt Weisskircher dr. polgármester elnöklésével folyt le, a polgármester beszéde után vita következett, majd meghozták a határozatot, amely lényegében a következő:

Tekintettel arra a szoros kapcsolatra, amely külkereskedelmi politikánkban a monarchia másik felével szerződéses viszonyunk következtében tennél, a várható nagy változásokat, amelyek külkereskedelmi téren be tagnak következni, a Magyarországgal való jövőbeni kiegyezés előkészítésénél számon kell tartani. Ameddig a háború folyamában van, az eredmény nem tekinthető át s a végleges döntéseket el kell kerülni. A kormánynak meg kell tenni minden lehető lépést az új helyzet előkészítésére. Mihamarabb meg kell hallgatni az érdekeit köröket, amelyeknek a kormány tudomására juttatta terveinek irányvonalát.

Bécs. Az itteni Landwehr-hadosztálybíróság ma Blackmore Ida angol nyelvitanítónőt közrendzavarásért nyolc havi súlyos börtönnel sújtotta. Az angol alattvalónő a Lusitania elsüllyesztése alkalmával hangoztatta, hogy bár Németországot legyőznék.

Berából jelentik: Jurán átmenő nyolc kilométeres alagúttal megnyílt a münster-lengnau vasút.

— **Kitüntetés.** A király — mint a közös hadsereg rendeleti közlönyének legutóbbi száma jelenti — Weisz Ferenc tart. hadnagyot kir. műszaki ellenőrt, ki hosszabb ideig az A. Cs. E. V. hűtői cementgyárában működött, az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért a nagy ezüst vitézségi éremmel tüntette ki.

— **Fiume képviselőjelöltje.** Fiuméből jelentik: A fiumei választó kerület egyik képviselőjelöltje, Rudinich János ma visszalépett a jelöltségtől s így az egyetlen jelölt Osseinaok Andrássá maradt.

— **Kitüntetett és előléptetett tábornokok.** Budapostól jelentik: A király Billmond Antal altábornagynak és Ivánszky Artur vezérőrnagynak a hadiékítményos másodosztályú katonai érdemkeresztet, Verdroos Ignác nyugalmazott vezérőrnagynak a Lipót rend lovagkeresztjéhez a hadiékítményt, Szabolz Ferenc nyugalmazott altábornagynak, Schisser Antal vezérőrnagynak, Jenky Gyula és Siegl Gyula ezredeseknek a Lipót rend lovagkeresztjét a hadiékítménnyel, Merődi Ernő vezérőrnagynak a Lipóirend lovagkeresztjét, Kuczera Hugó nyugalmazott altábornagynak, Koudelka Alfréd báró ellentengernagynak, az utóbbinak egy gyalogdandár parancsnokának, a háborúban teljesített kitűnő szolgálatai elismerésül a hadiékítményt a vaskorona rendhez, Hoyos Henrik ezredesnek a harmadosztályú vaskorona rendet adományozta, és Lansinger Antal, Bacziinszky Rajmund, Jonak Richárd és Lazicvic Márton vezérőrnagyoknak az altábornagyi címet és jelleget, Reisinger József nyugalmazott ezredesnek a vezérőrnagyi címet és jelleget adományozta és végül Lukács nyugalmazott ezredes vezérőrnaggyá nevezte ki.

— **Aradmegyei katonák siria Kamionkában.** Kamionka-Strumilova a Bug partján emlékeztető helye a háborúnak. Tavaly ősszel honvédhuszárok csatáztak véresen a galiciai község utcáin. Idén pedig a harminchármasok keittek át ott a Bugon. Nem ment harc nélkül és a harcban ott is maradt néhány aradmegyei legény. A kamionkai temetőben helyezték örök nyugalomra őket. Egy aradi sebesült katonát ott a temetőben jegyezte le a keresztokról a házi-ezred két elesett vitézének nevét: Petrisán Demeterét, aki 1915. VIII. 24-én esett el és Varsándról való katonája volt a 33-asoknak, továbbá Koszka Istvánét, aki 1884-ben született Mássalkon és 1915. VIII. 23-án esett el Kamionkán. Ha hozzátartozóik nem tudnának róliuk: itt alusszák örök álmukat.

— **Oreg ujoncok a rokkant katonáknak.** Az ujanáti 50 éves ujoncok annak emlékéül, hogy még jó erőben állhatnak a haza védelmére egyéb célra tett adományon felül a rokkant katonák segélyezése javára szeptember 24-iki összejövételük alkalmával Baumann József, Zöllner Pál, Szallano Miklós, Lepzich Ferenc, Scherer Mihály, Palennert József, Zeller Miklós, Zeller Péter, Fiáti Ferenc, Neusatz Jakab, Fiáti Ferenc óhajának megfelelően 3 koronát adtak össze. Az összeget Antalfy Dezso községi jegyző az Aradi Közlönyhöz juttatta el továbbításra. Rendelkezési helyére küldjék.

— **Hadik-huszárok temetője Jedrzejowban.** Stengl Andor kadétaspiráns, aki egyik tábori vasutózatálynál teljesít szolgálatot a következő érdekes híradást juttatta el az Aradi Közlönyhöz elesett Hadik-huszárokról

— **A harotéren elcsúszott, avagy megbetegedés, esetleg sebesülés következtében meghalt és idegen földön eltemetett hőseink családjának némi szolgálatot kívánok tenni, midőn az aradi ezredbeliek sírhelyeit önközzel tudatom.** Rittmeister Karl v. Petrovics (1915. I. 1), Paul Gergely (1915. I. 9.), Albert Szilágyi (1914. XII. 25.), Johann Melis (1914. XII. 23.), valamennyien a cs. és kir. 3. huszárezredbeliek — **Orosz-Lengyelország délnyugati részén fekvő Jedrzejow városka vasúti állomása közvetlen közelében (attól balra) levő katonai sírkertben nyugszanak.**

— **Megkegyelmezték egy elitált képviselőnek.** Ljubachból jelentik: A kereskedelmi kamara egykori elnökét, Lenavitz József országgyűlési képviselőt, akit egy bankügyből kifolyólag öt hónapi elzárásra ítélték, kezzeletmi uton a büntetést tizezer korona pénzbüntetésre változtatták.

— **Harminchármasok a hadsereg aranykönyvében.** Az aradi házi-ezred két vitézségével kitűnt katonájáról emlékezik meg a „Hadsereg aranykönyvében” most a hadügyminiszterium sajtóosztálya a következőképen:

— **Zvarinyi Szilárd dr.** önkéntes címzetes szakaszvezető (a polgári életben törvényszéki jegyző) és **Loch János** szakaszvezető, mindketten 33-ik gyalogezredbeliek, felhívásra szonnal készeknek nyilatkoztak összekötő járőr vezetésére. Starysambortól délre, a Lemina-völgyben az ottani harcok idejében a sötétség beálltával helyre kellett állítani az összeköttetést a közben betolt szárnyesoporttal, **Dékány 51-ik gyalogezredbeli százados** csoportjával. Istentelen idő, nehéz erdőse terep, sötétség és az ellenségről való tájékozatlanság nagyon súlyossá tette ezt a feladatot. Mértéken felül megerősítéssel a két parancsnok mégis helyesen és hiven tájékozódhatott a helyzetről. A hadsereg főparancsnoksága dicséretével femerte el jó szolgálataikat.

— **Szakértő és szállító egy személyben.** Bacsos lapja mai számában megjelent ily című cikkre vonatkozólag tisztelettel kérem alábbi soraimnak szives közlését:

— **Készséggel fogadtam el a szakértői megbízatást a kályha ajánlatokra vonatkozólag s ezen megbízatásomnak minden tekintetben legjobb meggyőződéseim és szakértelmem latba vetésével, minden érdek kizárásával eleget is tettem.** Azon kérdés, hogy Arad város térien-e el a fatüzelésről a községtüzelésre, abban szakértői véleményem tényleg kikérve nem lett, de ha a kérdés nekem feltételezett volna, ugyancsak minden érdek kizárása mellett, a községen tüzelés mellett foglaltam volna állást, mivel községen tüzelésnél a város 40-50 ezer koronát takarít meg. Teljes megnyugvással fogadtam el szakértői kiküldetésemet a kályhák megválasztásának és célszerűségének kérdése elbírálására, mivel fel kellett tételeznem, hogy szakértők kiküldésekor Arad város érdekes tanácsa a gazdaságos községen tüzelés mellett döntött és ezokután személyem érdektelen volt és cégem is teljes mértékben távol állott minden anyagi érdektől, mivel a szenttüzelésre kiírt árlejtés eredménye a szakértői bizottsági gyűlés megtartásakor már köztudomású volt és annak miképi döntése a közgyűlés hatáskörébe tartozott. Mivel Arad város érdekében mindenkor készséggel állok időmmel és tehetségemmel szolgálásra, melyhez 35 évi szakmában szaktelmem is járul, egy pillanatig sem találtam delegáltasomban városatyai minőségemben inkompatibilitást és ma sem találok. Soraim szives közléséért köszönetemet nyilvánítva, kiváló tisztelettel **Kneffel Lajos**, mint kiküldött bizottsági tag.

— **Kém Hollandiában? Kopenhágából táviratozzák:** Rotterdamból jelenti a Politiken, hogy a Daily Mail ottani levelezőjét letartóztatták. Azzal vádolják, hogy ténykedésével Hollandia semlegességét veszélyeztette.

— **Lakásínség Londonban.** Londonból jelentik: Az angol fővárosban jelenleg lakásínség van. Számos család jövedelmének csökkenése miatt kisebb lakást keres s mivel az építkezések száma esékély, alig lehet lakást kapni. Különösen kisebb, évi 30-60 font sterling bértű lakás van kevés, de a nagyobb lakásokból is sokan jövedelmük apadása miatt penziókba költöznek.

— **A téli menetrend.** A télen közlekedő vonatokról szóló kivonatost hirdetményt közzébejött akadályok miatt nem szeptember, hónapban, hanem későbbben, lehetőleg október hó második felében adja ki az államvasutak igazgatósága.

APOLLO legközelebb BÁNYARABLÓK

SZÍNHÁZ szenzációs filmóriás.

— Orosz Lengyelországba szóló utlevelék látványoztatása. A hadsereg főparancsnok augusztus 25-ikén rendeletet adott ki, a melyben az utlevelék ügyét Oroszországnak az osztrák-magyar katonai igazgatás alatt álló területeire nézve szabályozza. A rendelet értelmében csak olyan utlevelék lehet odantenni, a mely kifejezetten az elfoglalt területre való utazásra állított ki, a melyet a hadügyminisztériumnak, vagy a hadsereg főparancsnokságnak látványoztatásával kell ellátni. Azok a személyek azonban, a kik igazolják, hogy valamely belföldi kereskedelmi, vagy iparvállalatnak a képviselői, az utlevelének ilyen látványoztatására nincsenek kötelezve. Az aradi kereskedelmi és iparkamara kerületéhez tartozó kereskedők és iparosok részére a kamara utján történhetik az az igazolás és a kamara készsége ad bővebb felvilágosítást az érdeklődőknek.

— Engel kereskedelmi szaktanfolyama. Beiratkozások az októberben kezdődő női kereskedelmi tanfolyamra f. hó 5-ig eszközölhetők. Lázár Vilmos-utca 2. Földes palota mellett. 3804

— Katonai ügyekben (egyéves, hadionkéntes, népfelkelői-, bevonulási és minden más katonai ügyben) a honvédelmi-, hadügyi- és belügyi miniszteri rendeleteken alapuló, megbízható felvilágosításokat és tanácsokat ad Engel egyéves önként. előkészítő tanfolyama Arad, Lázár Vilmos utca 2. Levélbeli megkeresésekhez 2 kor. válasza mellékelendő. 3804

— Balla Frigyes festőiskolája Deák Ferenc-utca 40a. II. em. megnyit. Jelentkezés naponta délelőtt 8—12, délután 2—4 óráig. 3775

— Iskolatáskák legnagyobb választékban a Fischer Nagyruházában a Szabadság-téren, gyermekkoszlik és gyermekszékek gyári raktára. Legolcsóbb bevásárlási forrás Fischer Ruház. Fénykép kedvezmény. 227

— Apróhirdetések az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

— Fűtsünk papírral! A drága fűtőanyag mellett sokat megtakarítunk, ha a tüzelésnél olesó hulladék papírt használunk. Ilyen hulladékpapír kb. 50 kilós bálákban csomagolva kapható: bálanként 2 koronáért az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

Fog-Krém
HALODONT
70 Fillér
1890

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Az Aradi Mérnök és Építész Egylet választmánya f. évi október hó 2-án, szombaton esti 6 órakor a Központi Szálloda épületében levő egyleti helyiségében választmányi ülést tart, melyre a választmány tagjait meghívom. Virágh Lajos s. k. elnök.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1915. évi október 2-án:

Ci. Bérlet.

Bájos ismeretlen.

Operette 3 felvonásban.

Kézdete este 7/8 órakor.

Felolós szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

NYILTTÉR.*

Liszt!!!

A viszontelárusítók szives figyelmét felbivom azon körülményre, hogy a városi hatóság engedélye alapján

Liszt szükségletüket

1%-al a maximális árakon felül nálam beszerezhetik.

3794

Goldschmidt Mihály,
Arad.

Használt ólom
megvételre kerestetik.

Komoly, intelligens leány

akinek szép írása van, magyarul és németül tud

irodai alkalmazásra felvétetik

Hajós Árpád gyógyszer-tárában.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpaszta

használatával. Nem habzik! A szájrészt desinficiálja, utóíze igen kellemes. Ára egy porcellán-szelencének 60 fillér.

Lábizzadás,

kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmullik a „PEPPO” folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével. Szárit! Szagtalanít!

Peppo folyadék ára utastással 1 korona.
Peppo-hintőpor ára utastással 70 fillér.

Fenti szerek kizárólagos készítője és egyedüli nagy raktára:

HAJÓS ÁRPÁD

gyógyszertára Arad, Andrásy-tér 22. sz. (Megyeházzal szemben.)

A szépségápolás titka a használandó szépségápolószerek helyes megválasztása! Ime ez az oka miért oly kedvelt

Rozsnyay Serail arckenőcsö
Rozsnyay Serail krémje.

Mindkettő kipróbált jó hatású készítmény. 1 tégely kenőcs 1 korona 40 fillér. 1 tégely krém 1 korona.

Szines arcpорок!!!

Próbadoboz 50 fillér! Kék, zöld, lilá, testszín, sárga, barna Színházi vagy este kávéházi világításnál csodás hatása.

Kapható:

1845

Rozsnyay Máttyás gyógyszer-tárában Arad, Szabadság-tér.

2000 drb ZSÁK eladó.

Cím a kiadóhivatalban. 3749

6750—1915. pm.

Felhívás.

Az Országos Hadsegélyző II. számú (ruházati albizottsága elhatározta, hogy miként tavaly, úgy idén is megindítja azon nemeslelkű akciót, mely a harcstéren küzdő katonáinkat télen meleg ruha felszerelésben fogja részvételni.

Mint hogy ezen meleg ruhamezők bármilyen selyemből vagy gyapjú szövetből előállíthatók, felkérem a város áldozatkész polgárok közönségét, hogy minél nagyobb mennyiségű selymet, vagy puha gyspjubói készített szövetet (rubadirab, bélés stb.) akár új akár használt állapotban közvetlenül az Országos Hadsegélyző Bizottság II. számú albizottság címére (Buda-

pest, Képviselőház) felküldeni szíveskedjék.

Ezen selyem és gyapjuszöveteknek postai szállítása 20 kg. súlyig díjmentesen történik, ha a szállító levélen fel van tüntetve, hogy a szállítvány a „táborba szállt katonák részére szánt szerteszert adomány.

Arad, 1915. szeptember 27-én.
Varjassy Lajos,
polgármester.

Költözők figyelmébe!

villany bevezetéseket,
csillár átszereléseket
jutányosan végez 481

Kalmár József
villanyszerelési vállalata
Arad, Salac-utca 2. sz.
242. Telefonszám 242.

Friss juhhus,

mely pótolja és sokkal olcsóbb
mint a marhahús, eleje kg.-ként
2 kor. 80 fillér, hátulja 3 koronáért naponta kapható

Krämer Sándor
mészáros és hentesmester,
Ferenc-tér 6. 3780

22595—1915. kh.

Hirdetmény.

A negyedik. m. kir. kereskedelmiügyi Miniszter ur 41163/915. VI. B. sz. rendeletével felbírta az első fokú iparhatóságok figyelmét arra, hogy a munkaadó mesterek az 1884. XVII. tc. 62 §-ának b) pontjában előírt abbeli kötelezettségüknek, hogy tanonczaiknak válásuk ünnepnapjain az istentisztelet látogatására kellő időt engedjenek és e tekintetben tanonczaikra felügyeletet gyakoroljanak, nem tettek eleget.

Figyelmeztetem ennél fogva az összes tanoncztartó iparos mestereket, hogy a fent hivatkozott törvényes rendelkezéseknek pontosan tegyenek eleget. Ezen rendelkezések be nem tartása az 1884. XVII. tc. 157. §-ának a) pontja szerint 40 koronától 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel sújtható kihágást képez.

Arad, 1915. szeptember 24.

Greén Nándor
főkapitány.

Magyarád

hegyközség területén a

szüret

október 4—6—11-én
lesz megtartva.

Magyarád, 1915. október 1.

3780 Hegyközség Elöljárók.

A Marty-cognacgyárnál, Világosan alkalmazást nyer

egy irodai tisztviselő,
és egy irodai tisztviselőnő,

kik a magyar és német gyors- és gépirásban kellő jártassággal bírnak. Ajánlatok a fizetési igény és eddigi működés megjelölésével a Marty-cognacgyár igazgatóságához, Világos, Aradmegye, intézendők. 3795

ARADI NYOMDA R. T. ARAD,

József főherceg-ut 22. szám.

TELEFON 151. SZ.

A nyomda

készít mindenféle üzleti és egyéb nyomtatványt és pedig:

levélpapírt,	árjegyzéket,	valamint:
borítékot,	levelezőlapot,	eljegyzési értesítőt,
számlát,	továbbá:	esküvői meghívót,
memorandumot,	falragaszt,	névjegyet,
jegyzéket,	röplapot,	gyászjelentést,
cégekártyát,	könyvet,	belépti jegyet, stb.

izléses és csinos kivitelben, méltányos árban.

A könyvkötészet

elállal a szakmába vágó munkát olcsó és jó kiállításban.

Ha szeplőjeitől

meg akar szabadulni,

Ha tiszta, fehér arc bőrét

óhajt, használjon okvetlen Hajós-féle

Ibolya „Doré” krémét.

Ara egy tégelynek 1 korona.

Ibolya Doré szappan 70 fill. Ibolya Doré puder 1 K 20 fill.

Vigyázat a „Doré” szóra.

Legjobb fekete v. barna

Egy pár perc alatt bármely haját vagy bajuszt a legszebb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni,

Hajfestő

a „Melogen”. Ara 2 korona.

Szőrvesztő-Depllor.

Elkötendő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrszál aro, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek kaphatók a készítőnél

Hajós Arpád gyógyszer-tárában

ARAD, Andrassy-tér 22. sz.

Alapított 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítható.

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűvel 8 fillér.

Vastagabb betűvel kívánt szavak aláhúzással jelzendők.

A legkisebb hirdetés 60 fillér.

Az apróhirdetések előre fizetendők.

A hirdetések délután 1/2 óráig vétetnek fel.

LEVELEZÉS.

Fess fiatal

hadmentes uriember, tisztességes jobb családból való urleány vagy fiatal özvegy ösmerettségét keresi, házasság nincs kizárva, fényképpel ellátott levelek előnyben részesülnek. Leveleket „26 éves” jelígyére a kiadó továbbítja. 3744

ELLÁTÁS.

Egy

jobb családnál magános urinő teljes ellátással felvétetik, Szőke Jánosné, Botond-utca 6. szám. 3766

ALKALMAZÁST KERES.

Fiatal

hadmentes borbély segéd alkalmazást keres. Cím a kiadóhivatalban. 3798

Négy nyelvet beszélő nő

bármily üslatbe elárúsitónőnek ajánlkózik. Cím a kiadóhivatalban. 3792

Szoptatós dada

október 15-iki belépésre ajánlkózik. Cím a kiadóhivatalban. 3810

Faszakma

minden szében teljesen járta hadmentes 36 éves egyén, bizalmi állást keres. Címeket a kiadóba kérek. 3798

Házivarrónő

ajánlkózik házakhoz, vidékre is. Lakásán is vállal varrást. Cím: K. S., Angyal-utca 22/b. sz., ajtó 8.

ALKALMAZÁST NYER.

Női divatárú

szakmában 10 éves kereskedő segéd felvétetik Kren és Krausz cég-nél. 3809

Tisztességes

názmester nagy modern házban október 15-re felvétetik. Cím a kiadóhivatalban. 1758

Elsőrendű segéd

kerestetik Bohn Károly női divatárúházában, Arad Szabadság-ter. 3806

Keresek

október 15-ére esetleg azonnali belépésre egy komoly hadmentes 1-ső segédet, ki a fűszer és vegyes szakmán kívül a rőfős, fonál-áru és pálinka szakmában is teljes jártassággal bír és az üzlet önálló vezetéséhez is ért; a román nyelv tudása okvetlen szükséges. Fizetés megegyezés szerint. Ajánlatok a kiadóhivatalba „Hadmentes” jelígyére intézendők. 3782

Azonnali belépésre

kerestetik aradi pénzintézetbe egy fiatalabb szorgalmas, megbízható írodaszolga, ki megfelelő kaucióval rendelkezik. Cím a kiadóhivatalban. 3784

Tanuló fiú

nyomdai géphez, ki a 14 évet betöltötte és 6 osztálya van, heti fizetéssel felvétetik.

KIADÓ LAKÁS.

Kiadó

november 1-ére 1-ső emeleti udvari lakás, két szoba, konyha, fürdőszoba, élszkamra, villany- és gázvilágítással. Dobó-utca 6. házmesternél. 3801

Elegáns

utcai különbejáratu butorozott szoba, Erzsébet királyné-körút 13. sz. I. emelet, október 15-től kiadó. Bővebbet Krausz Paulin könyvkereskedésében. 3759

Modern

négyszoba, előszobából álló parkettázott földszinti lakás (egyik utcai szobába lépcsőházból külön bejárat) villany, gázberendezéssel, Török I.-u. 1/b. új házban november 1-ére kiadó. 2647

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Teljesen új

ősei férfi felöltő és egy téli kabát közép termetre jutányos árban eladó, Wesselényi-utca 61. szám, a kapun csejgetni. 3808

Eladó

egy rövid férfi bunda. Andrássy-ter 25., I. em., 29.

Lack

1 pántos cipő párja K 8, bársony pántos K 8, chewro 1 pántos K 11, bársony fűzős regatta K 11, bársony gombos regatta K 11, lack 1915. divat, 1/2 Tango K 10. Cipő Tőzsde, Apolló mozi mellett. 3405

Ősei Divat Album

1000 ábrával kor. 2-40 Pichler Sándor könyv- és papírkereskedésében Arad, Szabadság-ter 1. 781

Citrom

olcsóbb mint a piacon, legfinomabb körtét, szőlőt és más gyümölcsöt ajánlok. Gailer Anna, Deák Ferenc-utca Fehér Kereszt épület. 3785

Eladó

elegáns ur szobaberendezés, finom bőrgarnitúra, csillárok, hálószoba, ebédlő butorok, Wesselényi-utca 23. 3765

3 éves

valódi szimentáli tenyész bika eladó Özv. Vince Jánosnál Batonya. 3762

Használt

villanymotor

megvételeire kerestetik.

Pollak Sándor

téglagyára

Arad, Nádor-u. 14. Telefon 938.

Aradkövi

hegyközség előjárósága köz-
hírré teszi, hogy az idei

SZÜRET

f. é. október 4-én veszi kezdetét, továbbá, hogy a hegyközség f. é. október 3-án d. e. 9 órakor

rendkívüli közgyűlést

tart, melynek tárgyai:

1. Az 1914. évi zárszámadások jóváhagyása.
2. A motoros részvényekről.
3. Indítványok.

A közgyűlésre a hegyközség tagjait ezuttal tisztelettel meghívja a

hegyközség előjárósága.

Azonnali belépésre felvétetik

2 segéd-cukorraktárnok.

3802

Ajánlatok a Mezőhegyesi Cukorgyár Igazgatóságához intézendők.

25520—1915.

Hirdetmény.

Közhírré tesszük, hogy a honvédséghez beosztott f. évi október hó 15-én bevonulni tartozó népfőkelők az aradi m. kir. hovéd kiegészítő parancsnokságnak Batthyány-utca 26. sz. alatt lévő hivatalos helyiségében tartoznak jelentkezni.

Arad, 1915. évi szeptember hó 30-án.

A városi tanács.

Megvételre kerestetik:

Egy jó kis vas pénzeszekrény,

Egy ócska pinceajtó,

Kisebb ablakokra való vasrács,

Egy 4—6 H. P. erős fafűrészelő motort koszra felszerelve.

Ajánlatok Magyarád község-házára küldendők.

22195—1915.

Hirdetmény.

A m. kir. Belügyminister ur 100988/915. sz. rendeletével az I. fokú hatóságok figyelmét felhívom arra, hogy némely vámőrök maguk magas vámmért őrli az őröltetés végéig odavitt gabonát.

Felhívom ennél fogva a közönséget, hogy az ilyen eljárást, mint-hogy az élelmiszer uzsorával azonos megítélés alá esik, már saját érdekében is hivatalomnál jelentse be, hogy a megtörő eljárás folyamatba tétele iránt intézkedhessem.

Arad, 1915. szeptember 17.

Greén, főkapitány.

Nem árt, sőt hasznos, ha bármit rendel, lapunk felemlítése.

Nyomatott az Aradi Nyomda R. T. rotációs gépén. Kiadó-tulajdonos: Aradi Nyomda R. T.